

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ FRBR

- 1.1 ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΙ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ FRBR
- 1.2 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ FRBR
- 1.3 ΟΝΤΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ FRBR
- 1.4 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΟΝΤΟΤΗΤΩΝ
- 1.5 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ FRBR
- 1.6 Ο ΧΡΗΣΤΗΣ ΣΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ FRBR

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - ΣΤΟΧΕΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΜΟΝΤΕΛΟΥ

- 2.1 ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ FRBR**
- 2.2 ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΑΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ**
- 2.3 Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΝΟΣ ΑΛΓΟΡΙΘΜΟΥ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ
ΕΓΓΡΑΦΩΝ FRBR ΑΠΟ ΤΗΝ OCLC**
- 2.4 Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ ΤΗΣ ΚΟΡΕΑΣ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ FRBR

- 3.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ**
- 3.2 ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ**
- 3.3 ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΣΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΕΣ
ΚΑΤΑΛΟΓΟΓΡΑΦΗΣΗΣ**

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το 1990 στην Στοκχόλμη άρχισαν οι συζητήσεις για την ελαχιστοποίηση του κόστους δημιουργίας καταλόγου και την αναθεώρηση των εργαλείων που χρησιμοποιούνται για τον βιβλιογραφικό έλεγχο σε ένα συνέδριο, που χρηματοδοτήθηκε από την IFLA (Διεθνή Ομοσπονδία Των Ενώσεων Βιβλιοθηκών) του Τομέα Βιβλιογραφικού Ελέγχου. Οι λόγοι που οδήγησαν σε μια τέτοια πρωτοβουλία είχαν να κάνουν με το γενικό πλαίσιο λειτουργίας των μοντέλων καταλογογράφησης μέχρι εκείνη τη στιγμή και με τις νέες ανάγκες της εποχής.

Πρώτα από όλα, παρουσιάστηκε η ανάγκη διευκόλυνσης των αναγκών αναζήτησης των χρηστών, με ένα σύνολο μέσων, εφαρμογών και λειτουργιών. Ένας επιπλέον λόγος ήταν η ανάγκη μείωσης του κόστους καταλογογράφησης μέσω της ελαχιστοποίησης της διπλής προσπάθειας καταλογογράφησης καθώς οι βιβλιοθήκες δέχονται πιέσεις για να προχωρήσουν σε απλοποίηση της διαδικασίας καταλογογράφησης και να κατεβάσουν το επίπεδο της καταλογογράφησης, ώστε να συμβαδίζει με τη συνεχιζόμενη ανάπτυξη της εκδοτικής παραγωγής. Οι νέες μορφές ηλεκτρονικών εκδόσεων απαιτούν την προσαρμογή των κανόνων. Επίσης, προβλήθηκε η αναγκαιότητα του καθορισμού των λειτουργιών που θα πρέπει να παρουσιάζουν οι βιβλιογραφικές εγγραφές. Από αυτές τις ανάγκες, ξεκίνησε η αναθεώρηση των λειτουργικών απαιτήσεων της δημιουργίας καταλόγου. Αποτέλεσμα αυτής της αναθεώρησης ήταν η ανάπτυξη του συστήματος των βιβλιογραφικών εγγραφών (FRBR). Οι βιβλιογραφικές εγγραφές (FRBR) θεωρήθηκε ένα νέο εννοιολογικό μοντέλο που συνδύαζε αναθεωρήσει του ήδη υπάρχων εκείνη της χρονική στιγμή συστήματος καταλόγου με νέες αντιλήψεις του συστήματος καταλόγου. (München, K.G.S, Final Report, 1998, σελ. 2)

Υπήρχαν εννιά ψηφίσματα που εγκρίθηκαν κατά το Σεμινάριο της Στοκχόλμης. Ένα από αυτά οδήγησε στην μελέτη για το μοντέλο FRBR και ζητούσε τον καθορισμό των λειτουργικών απαιτήσεων για τις βιβλιογραφικές εγγραφές. Τον Φεβρουάριο του 1997 έγινε η παρουσίαση της τελικής έκθεσης στη μόνιμη επιτροπή της IFLA Τμήμα Καταλογογράφησης στην 63^η Γενική

Διάσκεψη της Διεθνούς Ομοσπονδίας Ενώσεων και Οργανισμών Βιβλιοθηκών που διεξήχθη στην Κοπεγχάγη, Δανία. Η μόνιμη επιτροπή ενέκρινε την τελική έκθεση της ομάδας μελέτης κατά τη συνεδρίασή της στις 5 Σεπτεμβρίου 1997.

Οι Λειτουργικές Απαιτήσεις για Βιβλιογραφικά Αρχεία (FRBR) είναι ένα εννοιολογικό μοντέλο του βιβλιογραφικού σύμπαντος που έχει περιγραφεί από μια έκθεση της Διεθνούς Ομοσπονδίας Συνδέσμων και Ιδρυμάτων Βιβλιοθηκών (International Federation of Library Associations and Institutions) το 1998. Η έκθεση χρησιμοποιεί μια ανάλυση βασισμένη στη σχέση οντοτήτων με στόχο να «προσφέρει ένα σαφώς καθορισμένο και δομημένο πλαίσιο για τη σύνδεση των δεδομένων που είναι καταχωρημένα σε βιβλιογραφικά αρχεία με τις ανάγκες των χρηστών αυτών των αρχείων». Τα πιο ισχυρά μέρη της έκθεσης για το FRBR είναι οι ορισμοί των καθηκόντων των χρηστών και των βιβλιογραφικών οντοτήτων. (Riley, J., 2006).

Τα πιο γνωστά χαρακτηριστικά του μοντέλου FRBR είναι οι οντότητες της ομάδας 1, οι οποίες αντιπροσωπεύουν τα προϊόντα διανοητικής ή καλλιτεχνικής εργασίας που ονομάζονται ή περιγράφονται στα βιβλιογραφικά αρχεία. Οι οντότητες είναι εννοιολογικές και δεν αποσκοπούν αναγκαστικά στο να αντιπροσωπεύουν μορφές αρχείων σε μια βάση δεδομένων. Οι οντότητες της Ομάδας 1 είναι το Έργο, η Έκφραση, η Εκδήλωση και το Στοιχείο περιεχομένων καταλόγου.

Ένα Έργο είναι μια αφηρημένη έννοια, η «ιδέα» ενός πράγματος, πριν δεσμευθεί με κάποια μορφή. Μια Έκφραση είναι αυτή η δεσμευση, οποία μετατρέπει μια ιδέα σε μια περιγραφή, όπως λέξεις, μουσικές νότες, αν και αυτή η δέσμευση είναι και πάλι εννοιολογική και όχι φυσική. Ένα Έργο έχει πολλές Εκφράσεις, για παράδειγμα, σε διαφορετικές γλώσσες. Μια Εκδήλωση είναι ένα σύνολο φυσικών αντικειμένων (παρόλα αυτά, περιλαμβάνει και εκδόσεις που έχουν πραγματοποιηθεί ψηφιακά) που περικλείει Εκφράσεις των Έργων. Μια Εκδήλωση μπορεί συχνά να περιλαμβάνει πολλαπλές Εκφράσεις, όπου κάθε ένα από αυτές είναι μια Έκφραση ενός ξεχωριστού Έργου. Ένα Στοιχείο περιεχομένων καταλόγου είναι ένα ξεχωριστό αντίγραφο μιας Εκδήλωσης και είναι είτε ένα φυσικό αντικείμενο είτε ένα αντίγραφο ενός αρχείου.

Η εργασία αυτή αποσκοπεί στο να παρουσιάσει αναλυτικά το μοντέλο των Λειτουργικών Απαιτήσεων για Βιβλιογραφικά Αρχεία (FRBR), παρουσιάζοντας το βασικά του χαρακτηριστικά και περιπτώσεις εφαρμογής του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ FRBR

1.1 ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΙ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ FRBR

Περίπου σαράντα χρόνια πριν το IFLA (Διεθνής Ομοσπονδία Συνδέσμων και Ιδρυμάτων Βιβλιοθηκών-International Federation of Library Associations and Institutions) εισήγαγε μια θεμελιώδης επανεξέταση της θεωρίας και της πρακτικής της καταλογογράφησης σε ένα διεθνές επίπεδο. Το πρώτο σημαντικό αποτέλεσμα αυτής της προσπάθειας ήταν ένα σύνολο αρχών καταλογογράφησης που αποφασίστηκαν σε ένα διεθνές συνέδριο που πραγματοποιήθηκε στο Παρίσι το 1961 και οι οποίες είναι πλέον γνωστές ως «Αρχές του Παρισιού». Ένα δεύτερο βήμα πραγματοποιήθηκε στην Διεθνή Συνάντηση των Εμπειρογνώμων Καταλογογράφησης στην Κοπεγχάγη το 1969 με την υιοθέτηση μιας απόφασης που εγκαθιστούσε διεθνή πρότυπα για την μορφή και το περιεχόμενο βιβλιογραφικών περιγραφών. Το πρώτο πρότυπο που αναπτύχθηκε στα πλαίσια αυτής της απόφασης, το Διεθνές Πρότυπο Βιβλιογραφικής Περιγραφής για Μονογραφικές Δημοσιεύσεις (ISBDs) εκδόθηκε το 1971. Στα χρόνια που ακολούθησαν αυτές οι πρωτοβουλίες που αναλήφθηκαν έχουν αποτελέσει τα βιβλιογραφικά θεμέλια για μια ποικιλία νέων και αναθεωρημένων εθνικών και διεθνών κωδικών καταλογογράφησης.

Κατά την ίδια περίοδο, παρόλα αυτά το περιβάλλον μέσα στο οποίο οι αρχές και τα πρότυπα καταλογογράφησης λειτουργούν έχει αλλάξει δραματικά. Οι παράγοντες-κλειδί που έχουν συνεισφέρει στην αλλαγή ήταν η εισαγωγή και η συνεχιζόμενη ανάπτυξη αυτοματοποιημένων συστημάτων για τη δημιουργία και τη διαδικασία μετατροπής των βιβλιογραφικών δεδομένων και οι βάσεις δεδομένων μεγάλου εύρους, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, οι οποίες περιλαμβάνουν αρχεία που έχουν διαμορφωθεί και χρησιμοποιηθεί από βιβλιοθήκες που συμμετέχουν σε κοινά προγράμματα καταλογογράφησης. Η ανάπτυξη κοινής καταλογογράφησης έχει προωθηθεί όχι μόνο από τις ευκαιρίες που έχει διαμορφώσει η νέα τεχνολογία αλλά επίσης από μια αυξανόμενη ανάγκη να μειωθούν τα κόστη καταλογογράφησης μέσω της ελαχιστοποίησης των προσπαθειών επανα-παραγωγής πιστού αντιγράφου καταλογογράφησης.

Οι οικονομικές πιέσεις έχουν σπρώξει επίσης τις βιβλιοθήκες να προσπαθήσουν να απλοποιήσουν την διαδικασία καταλογογράφησης και να κάνουν όλο και περισσότερη καταλογογράφηση “ελάχιστου επιπέδου” ώστε να προχωρούν παράλληλα με την συνεχιζόμενη ανάπτυξη των συνολικών εκδόσεων. Από την άλλη, έχει προκύψει μια μεγάλη ανάγκη προσαρμογής των κωδικών και πρακτικών καταλογογράφησης στις αλλαγές που έχουν προκληθεί από την ανάδυση νέων μορφών ηλεκτρονικής έκδοσης και την έλευση δικτυωμένης πρόσβασης σε πηγές πληροφοριών. Το ίδιο σημαντική είναι και η αναγνωρισμένη ανάγκη πιο αποτελεσματικής ανταπόκρισης σε ένα μεγάλο εύρος προσδοκιών και αναγκών των χρηστών. (Denton, W., 2003, σελ. 3).

Ήταν αυτό το μετεξελισσόμενο περιβάλλον που διαμόρφωσε το υπόβαθρο του Σεμιναρίου της Στοκχόλμης για τα Βιβλιογραφικά Αρχεία, που χρηματοδοτήθηκε από το Παγκόσμιο Πρόγραμμα Βιοβιβλιογραφικού Ελέγχου και το Παγκόσμιο Πρόγραμμα MARC και τη Διεύθυνση Βιβλιογραφικού Ελέγχου του IFLA. Ενώ οι συμμετέχοντες στο σεμινάριο αναγνώρισαν τις οικονομικές πραγματικότητες που αντιμετωπίζουν οι βιβλιοθήκες και την ανάγκη μείωσης του κόστους καταλογογράφησης, αναγνώρισαν επίσης τη σημασία να ανταποκριθούν στις ανάγκες των χρηστών και να απευθυνθούν πιο αποτελεσματικά στο μεγάλο εύρος των αναγκών που σχετίζονται με ποικίλες μορφές υλικού και στα ποικίλα πλαίσια μέσα στα οποία τα βιβλιογραφικά αρχεία έχουν χρησιμοποιηθεί. Αναγνωρίστηκε επίσης ότι σε αυτό το πλαίσιο η βιωσιμότητα των κοινών προγραμμάτων καταλογογράφησης, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο απαιτούσε ένα συμφωνημένο πρότυπο για ένα “βασικό” ή “ουσιώδες” επίπεδο αρχείου.

Στο Σεμινάριο της Στοκχόλμης υιοθετήθηκαν εννιά αποφάσεις, μια από τις οποίες οδήγησε άμεσα στην επόμενη μελέτη. Αυτή η απόφαση μιλούσε για μια ανάθεση μιας μελέτης με στόχο να καθορίσει τις λειτουργικές προϋποθέσεις για βιβλιογραφικά αρχεία. Ο καθορισμός αρμοδιοτήτων, ο οποίος αναπτύχθηκε κατά συνέπεια για τη μελέτη όρισε τον στόχο και τον σκοπό της μελέτης ως εξής:

Η μελέτη στοχεύει να καλύψει το πλήρες εύρος λειτουργιών για το βιβλιογραφικό αρχείο με την ευρύτερη έννοια του, π.χ. ένα αρχείο που περιλαμβάνει όχι μόνο περιγραφικά στοιχεία αλλά σημεία πρόσβασης (όνομα,

τίτλος, θέμα, κ.λ.π.), άλλα στοιχεία “οργάνωσης” (κατηγοριοποίηση, κ.λ.π.) και σχόλια.

Ο καθορισμός αρμοδιοτήτων έδωσε επίσης μια δεύτερη ευθύνη στην ομάδα εργασίας: να συστήσει ένα βασικό επίπεδο λειτουργικότητας και προϋποθέσεων βασικών δεδομένων για αρχεία που δημιουργήθηκαν από εθνικές βιβλιογραφικές αντιπροσωπείες. Ο στόχος διαμόρφωσης συστάσεων για ένα εθνικό βιβλιογραφικό αρχείο βασικού επιπέδου ήταν να απευθυνθεί στην ανάγκη που αναγνωρίστηκε στο Σεμινάριο της Στοκχόλμης για ένα πρότυπο ουσιώδους επιπέδου που θα επέτρεπε στις εθνικές βιβλιογραφικές αντιπροσωπείες να μειώσουν τις δαπάνες καταλογογράφησης τους μέσω της δημιουργίας αρχείων μη ολοκληρωμένου επιπέδου αλλά την ίδια στιγμή να διασφαλίσουν ότι όλα τα αρχεία που δημιουργήθηκαν από εθνικές βιβλιογραφικές αντιπροσωπείες ανταποκρίνονται στις ουσιώδεις ανάγκες χρήστη.

Ο καθορισμός αρμοδιοτήτων για τη μελέτη εγκρίθηκε από την Συνεχή Επιτροπή του Τομέα Καταλογογράφησης του IFLA στην Διάσκεψη του Νέου Δελχί του IFLA το 1992. Τα μέλη της ομάδας μελέτης διορίστηκαν τόσο από τον Τομέα Καταλογογράφησης όσο και από τον Τομέα Κατηγοριοποίησης και Ευρετηρίασης.

Η ομάδα μελέτης ολοκλήρωσε τις μακρές του διαβουλεύσεις για το προσχέδιο έκθεσης τέλη του 1995. Οι σύμβουλοι της ομάδας μελέτης ήταν υπεύθυνοι για τη σύνθεση ποικίλων προσωρινών εγγράφων εργασίας και τη σύνθεση του ολοκληρωμένου προσχεδίου της έκθεσης. Το Μάιο του 1996 το προσχέδιο έκθεσης στάλθηκε σε μέλη του Τομέα Καταλογογράφησης του IFLA και στους εθελοντικούς σχολιαστές της έρευνας για μια εξάμηνη παγκόσμια αναθεώρηση. Το προσχέδιο της έκθεσης ήταν επίσης διαθέσιμο ηλεκτρονικά στο Διαδίκτυο στην ιστοσελίδα του Τομέα Καταλογογράφησης του IFLA δίνοντας τη δυνατότητα και σε άλλα άτομα και οργανώσεις να το αναθεωρήσουν και να το σχολιάσουν. Ως αποτέλεσμα της εξάμηνης αναθεώρησης, η ομάδα μελέτης δέχτηκε σαράντα απαντήσεις από εξήντα χώρες. Οι περισσότεροι σχολιασμοί περιελάμβαναν την οργάνωση του προσχεδίου της έκθεσης, τον ορισμό εννοιών, τη μεθοδολογία και τα συμπεράσματα που σχετίζονται με τις προϋποθέσεις για συγκεκριμένες

μορφές υλικού. Οι αναθεωρητές σύστησαν της πρόσθεση περισσότερων παραδειγμάτων ώστε να διευκρινίσουν ποικίλους ορισμούς και ιδέες.

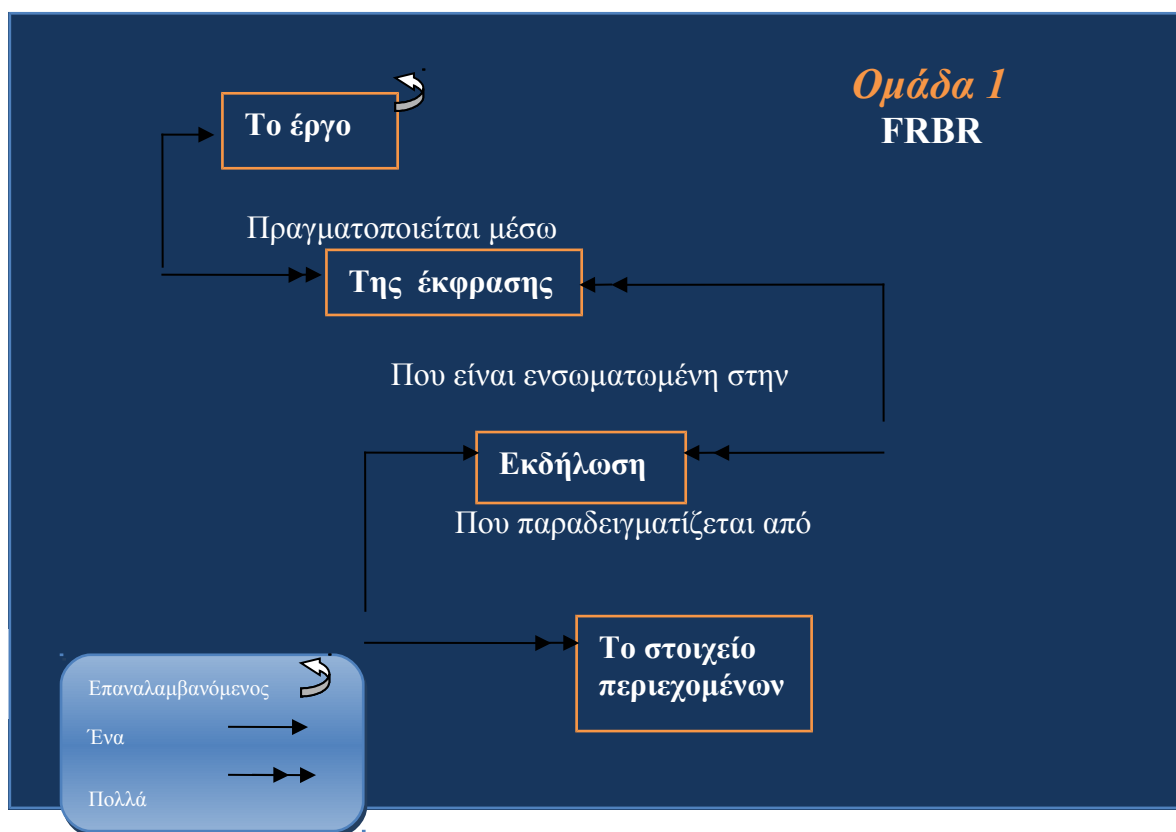
Τον Φεβρουάριο του 1997 η ομάδα μελέτης συναντήθηκε για να συζητήσει τα παγκόσμια σχόλια αναθεώρησης και για να αποφασίσει πώς να διορθώσει την έκθεση. Μετά από αυτήν την συνάντηση οι σύμβουλοι ενσωμάτωσαν τις τελευταίες διορθώσεις στην έκθεση. Η κα. Olivia Madison, η πρόεδρος της ομάδας μελέτης παρουσίασε την τελική έκθεση στην Συνεχή Επιτροπή του Τομέα Καταλογογράφησης του IFLA στην 63^η (1997) Διάσκεψη του IFLA στην Κοπεγχάγη στη Δανία. Η Συνεχή Επιτροπή ενέκρινε την τελική έκθεση της ομάδας μελέτης στην συνάντηση της στις 5 Σεπτεμβρίου του 1997. (München, K.G. S., 1998, σελ. 1-3)

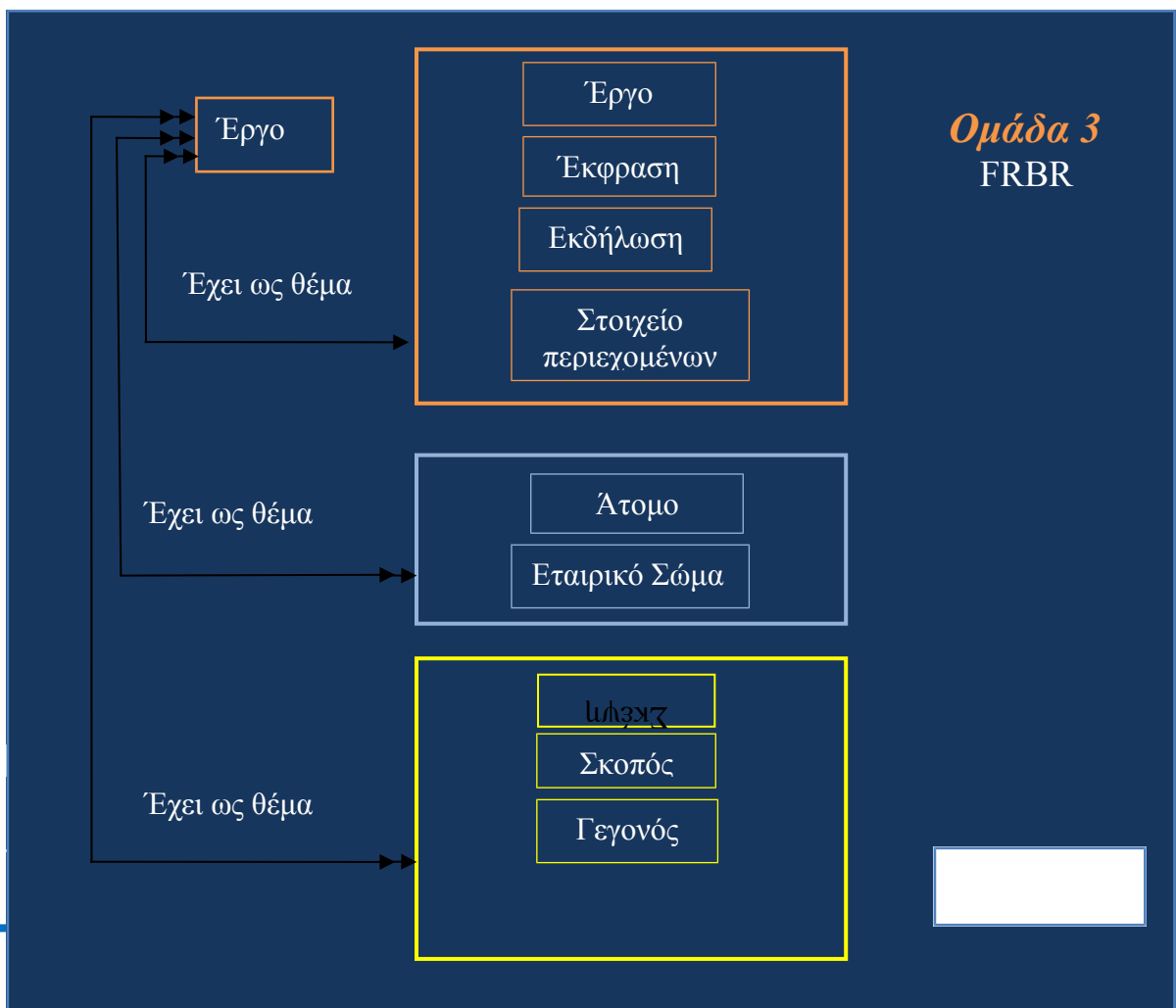
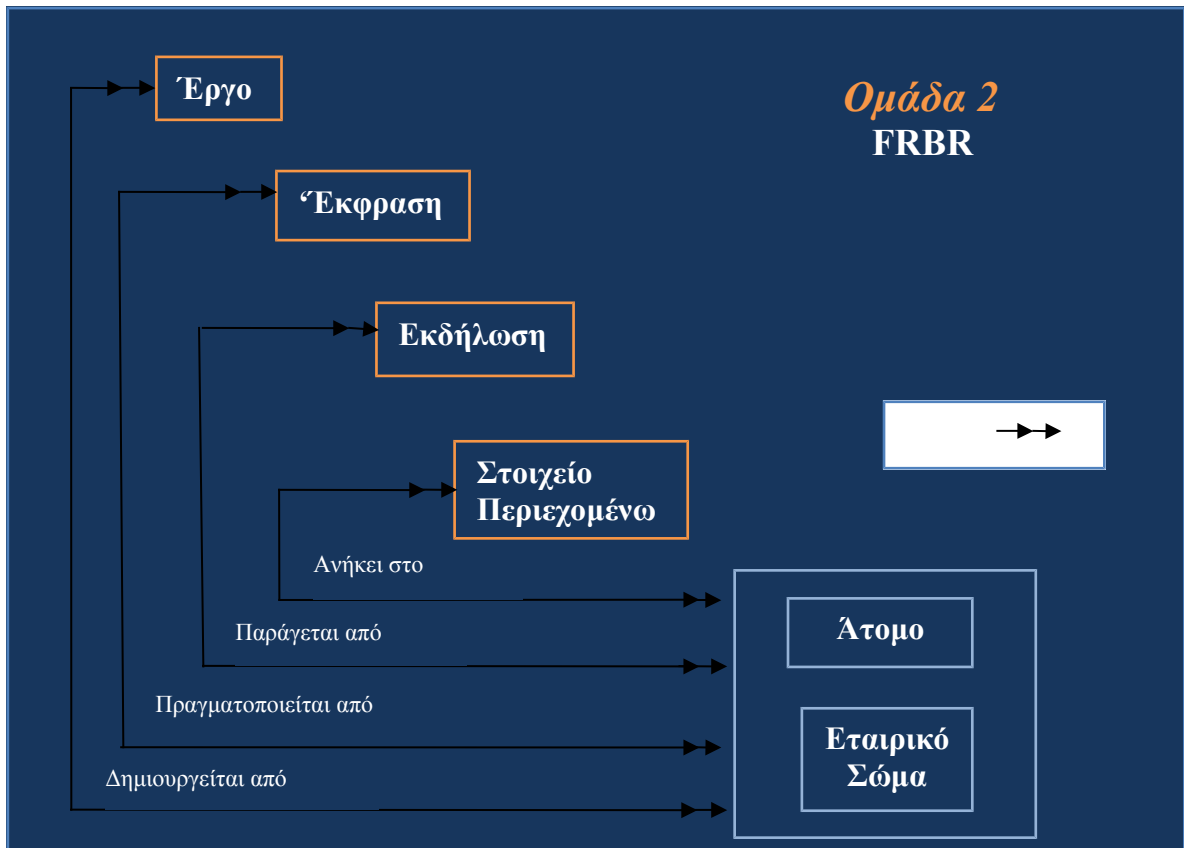
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ FRBR

Οι λειτουργικές απαιτήσεις για τις βιβλιογραφικές εγγραφές (FRBR) είναι ένα εννοιολογικό μοντέλο για το οποίο έχουν γίνει διάφορες έρευνες σε διάφορες γλώσσες και που έχουν συγκεντρωθεί διάφορα στοιχεία. Από τη στιγμή που η βιβλιογραφική εγγραφή (FRBR) δημοσιεύτηκε, έχουν ξεκινήσει πολυάριθμες συζητήσεις και προβλέψεις για την εφαρμογή της. Επιπλέον, έχουν γίνει πολλές προσπάθειες εφαρμογής της. Οι οργανισμοί που ασχολούνται με τα βιβλιογραφικά εργαλεία και οι πωλητές συστημάτων καταλόγων έχουν δημιουργήσει αλγόριθμους και μεσοδιαστήματα επεξεργασίας της δομής των βιβλιογραφικών καταγραφών (FRBR).

Στο εννοιολογικό μοντέλο των βιβλιογραφικών εγγραφών (FRBR), οι βιβλιογραφικές πληροφορίες χωρίζονται σε τρεις ομάδες. Οι πληροφορίες της ομάδας 1 συνδέθηκαν με τις διανοητικές δημιουργίες και τις καλλιτεχνικές προσπάθειες. Βασισμένα στην υπόθεση ότι η «δουλειά» μπορεί να εκφραστεί και να εκδηλωθεί με διάφορους τρόπους, τα βιβλιογραφικά στοιχεία διαχωρίστηκαν σε 4 τμήματα : «έργο», «έκφραση», «εκδήλωση» και «αντικείμενο». Το έργο μιας αφηρημένης έννοιας μπορεί να εκφραστεί μέσα από γράμματα / αριθμούς, φωνές και εικόνες. Επιπλέον, μπορεί να εκδηλωθεί μέσα από διάφορα μέσα (πχ. Βιβλία, περιοδικά, αλλά μέσα καταγραφής και ταινίες). Οι πληροφορίες της ομάδας 2 σχετίζονται με την υπευθυνότητα

παραγωγής, διανομής και διαχείρισης των διανοητικών και καλλιτεχνικών δημιουργιών. Αυτή η ομάδα αποτελείται από άτομα και ομάδες. Τα άτομα ορίστηκαν ως τα πρόσωπα που συνδέονται με την δημιουργία, πραγματοποίηση και διανομή του έργου (που περιλαμβάνει τους συγγραφείς, συνθέτες, καλλιτέχνες, εκδότες και μεταφραστές). Οι ομάδες ορίστηκαν ως ένα σώμα ή ένας οργανισμός που αποτελείται από άτομα. Οι πληροφορίες της ομάδας 3 σχετίζονται με τα αντικείμενα των διανοητικών και καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων, και περιλαμβάνει την έννοια, το υποκείμενο, το γεγονός και τον τόπο, καθώς κάθε υποκείμενο έχει ξεχωριστό θέμα (IFLA, 1988). Η Ομάδα 2 και η Ομάδα 3, που περιέχουν λεπτομερείς περιγραφές των χαρακτηριστικών που καθορίστηκαν από την Ομάδα 1, θεωρούνται οι ομάδες με τις οποίες θα πρέπει να λειτουργεί ο τομέας της αρχής ελέγχου. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια, της ανάπτυξης ενός νέου μοντέλου, τέθηκαν σε ισχύ οι Λειτουργικές Απαιτήσεις της Αρχής Αριθμοποίησης και Εγγραφής (FRANAR). (Tillett, B., 2004, Σελ. 2-3).

Οι βιβλιογραφικές εγγραφές (FRBR) αποτελούν την δομή της καταλογογράφησης των υλικών αντικειμένων σε τρισδιάστατο σχήμα και βελτίωσαν τον κατάλογο, με την καταγραφή των συνδετικών πληροφοριών των διαφόρων ανεξάρτητων μονάδων – αντικειμένων. Στις συνεδριάσεις της ELAG, αναφέρθηκε σε συζητήσεις με θέμα «Προσεγγίσεις που εστιάζουν το ενδιαφέρον τους στο Αντικείμενο του συστήματος Βιβλιοθήκης» ότι το σύστημα βιβλιογραφικών εγγραφών FRBR έχει ως στόχο να παρέχει ένα λειτουργικό θεμέλιο που μπορεί να έχει πρόσβαση σε όλες τις δουλειές που σχετίζονται με μια συγκεκριμένη δουλειά και σε όλες τις δουλειές ενός συγκεκριμένου συγγραφέα με την ομαδοποίηση όλων των εργασιών που προκύπτουν, την παροχή συγκεκριμένων διανοητικών προϊόντων, και τον καθορισμό της σχέσης τους. Επιπλέον, τα χαρακτηριστικά των βιβλιογραφικών εγγραφών FRBR που εστιάζουν το ενδιαφέρον τους στο αντικείμενο αξιολογήθηκαν για την ικανότητά τους να αυξάνουν την αποτελεσματικότητα του κόστους καταλογογράφησης με την διαδοχή των χαρακτηριστικών των ανώτερων επιπέδων πληροφοριών με τα χαρακτηριστικά των κατώτερων επιπέδων.

Ωστόσο, όσον αφορά τις βιβλιογραφικές εγγραφές FRBR, από τη στιγμή που η σημασία των όρων «έργο» και «έκφραση» αλλά και οι διαφορές μεταξύ τους δεν έχουν καθοριστεί με σαφήνεια, είναι δύσκολο να εφαρμοστεί στην πράξη σε ένα βιβλιογραφικό περιβάλλον. Πιο συγκεκριμένα, τα χαρακτηριστικά στοιχεία του επιπέδου «έκφρασης» είναι διασκορπισμένα σε πολλές περιοχές των ήδη υπάρχων βιβλιογραφικών εγγραφών, όπως για παράδειγμα στην κύρια περιοχή, στην περιοχή ελέγχου και στην περιοχή δεδομένων. Επιπλέον, η χρήση τους είναι επίσης πολύπλοκη. Η χρήση του GMD (Γενικού Σχεδιαστή Υλικού) για την αναγνώριση των σχέσεων που υπάρχουν ανάμεσα στις υλικές μορφές έκφρασης, κάποτε είχε προταθεί. Ωστόσο, εξαιτίας των πολλών προβλημάτων που προέκυψαν από τον GMD και οι αμφιλεγόμενες λειτουργικές διαφορές με τον SMD (Ειδικό Σχεδιαστή Υλικού), μπορεί σήμερα να ξεδιαλύνει ή και να βελτιώσει την γενικότερη λειτουργία του GMD.

Το μοντέλο του FRBR μας δείχνει πόσο σημαντικός είναι ένας τέτοιος πληροφοριακός ρόλος για να εκτελεί τα καθήκοντα των χρηστών και να βοηθήσει έναν χρήστη να πλοηγηθεί στο βιβλιογραφικό σύμπαν. Αυτό το σύμπαν μπορεί να περιορίζεται στον τοπικό μας κατάλογο ή μπορεί να είναι το βασίλειο των παγκόσμιων πηγών, διαθέσιμων στο διαδίκτυο.

Η αξία αυτού του πληροφοριακού “ρόλου” γίνεται πολύ προφανής υπό το φως του FRBR. Πρέπει να επανακτήσουμε τον χαμένο δεσμό συνδετικών όρων και κωδικών στα βιβλιογραφικά μας αρχεία. Έφτασε ο καιρός να επανεξετάσουμε μια αλλαγή στην πρακτική της καταλογογράφησης, η οποία παράτησε τη χρήση των “συνδετικών” όρων και κωδικών για να περιορίσει τα έξοδα καταλογογράφησης. Από την εμπειρία που έχουμε μπορούμε να δούμε ότι η απόφαση αυτή ήταν ατυχής για τους μελλοντικούς χρήστες των αρχείων και θα έπρεπε να αντιστραφεί ώστε να επιτρέπει μεγαλύτερη ευελιξία στη διαχείριση βιβλιογραφικών δεδομένων και να προσφέρει καλύτερες πληροφορίες στους χρήστες καθώς πλοηγούνται στον καταλόγους. (Riley, J., 2006)

1.2 ΟΝΤΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟΥ FRBR

Το FRBR (Λειτουργικές Προϋποθέσεις για Βιβλιογραφικά Αρχεία) μας προσφέρει μια νέα προοπτική στη δομή και στις σχέσεις των βιβλιογραφικών αρχείων και των αρχείων αρχών, και επιπλέον ένα περισσότερο ακριβές λεξιλόγιο με στόχο να βοηθήσει τους μελλοντικούς δημιουργούς κανόνων καταλογογράφησης και τους σχεδιαστές συστημάτων να ανταποκριθούν στις ανάγκες των χρηστών. Πριν το FRBR οι κανόνες καταλογογράφησης μας έτειναν να είναι πολύ ασαφείς σχετικά με τη χρήση των όρων “έργο”, “έκδοση” ή “στοιχείο περιεχομένων”. Ακόμα και στην καθομιλούμενη γλώσσα, τείνουμε να λέμε “βιβλίο” όταν μπορεί στην πραγματικότητα να εννοούμε διάφορα πράγματα.

Για παράδειγμα, όταν λέμε “βιβλίο” για να περιγράψουμε ένα φυσικό αντικείμενο, το οποίο έχει χάρτινες σελίδες και μια βιβλιοδεσία και το οποίο μπορεί πολλές φορές να χρησιμοποιηθεί για να στηρίξει μια πόρτα όταν

ανοίγει ή να στηρίξει το πόδι ενός τραπεζιού, το FRBR το ονομάζει “στοιχείο περιεχομένων”.

Όταν λέμε “βιβλίο” μπορεί επίσης να εννοούμε μια “δημοσίευση”, όπως όταν πάμε σε ένα βιβλιοπωλείο να αγοράσουμε ένα βιβλίο. Μπορεί να γνωρίζουμε το ISBN του αλλά το συγκεκριμένο αντίγραφο δεν έχει σημασία αρκεί να είναι σε καλή κατάσταση και να μην έχει χαμένες σελίδες. Το FRBR το ονομάζει αυτό “εκδήλωση”.

Όταν λέμε “βιβλίο”, όπως “ποιος έγραψε αυτό το βιβλίο;”, θα μπορούσαμε να εννοούμε μια αφαίρεση υψηλότερου επιπέδου, το νοητικό περιεχόμενο που υποκρύπτει όλες τις γλωσσικές εκδοχές, την ιστορία που εξιστορείται στο βιβλίο, τις ιδέες ενός ατόμου για το βιβλίο. Το FRBR το ονομάζει αυτό “έργο”. (Tillett, B., 2004, Σελ. 2-3).

Ορισμός οντοτήτων

1. Έργο

Η πρώτη οντότητα είναι το έργο: μια ευδιάκριτη διανοητική ή καλλιτεχνική δημιουργία.

Το έργο είναι μια αφηρημένη οντότητα, καθώς δεν υπάρχει ένα μοναδικό υλικό αντικείμενο, το οποίο μπορεί κανείς να ορίσει ως έργο. Αναγνωρίζουμε το έργο μέσω ατομικών υλοποιήσεων, ή εκφράσεων του έργου, αλλά το έργο το ίδιο υπάρχει μόνο στην κοινοτυπία περιεχομένου μεταξύ διαφόρων εκφράσεων του έργου. Όταν μιλάμε για την Ιλιάδα του Ομήρου ως ένα έργο, το σημείο αναφοράς μας δεν είναι μια συγκεκριμένη αφήγηση ή κείμενο του έργου αλλά η διανοητική δημιουργία που υπάρχει πίσω από τις διάφορες εκφράσεις του έργου.

Επειδή η έννοια του έργου είναι αφηρημένη είναι δύσκολο να ορίσεις ακριβή όρια για την οντότητα. Η ιδέα του τι συνιστά ένα έργο και που βρίσκεται η διαχωριστική γραμμή μεταξύ ενός έργου και ενός άλλου μπορεί να στην πραγματικότητα να ειπωθεί διαφορετικά από έναν πολιτισμό σε έναν άλλο. Συνεπώς, οι βιβλιογραφικοί κανόνες που έχουν εγκατασταθεί από διάφορους πολιτισμούς ή εθνικές ομάδες μπορεί να διαφέρουν σε σχέση με

τα κριτήρια που χρησιμοποιούν για τον καθορισμό των ορίων μεταξύ ενός έργου και ενός άλλου

Παραδείγματα:

- Έργο 1: Η Ανατομία του σώματος του Henry Gray
 - Έκφραση 1: κείμενο και εικονογραφήσεις για την πρώτη έκδοση
 - Έκφραση 2: κείμενο και εικονογραφήσεις για τη δεύτερη έκδοση
 - Έκφραση 3: κείμενο και εικονογραφήσεις για την τρίτη έκδοση
 -
- Έργο 1: Η Τέχνη της φούγκας του J.S.Bach
 - Έκφραση 1: η παρτιτούρα του συνθέτη για το όργανο
 - Έκφραση 2: μια συμφωνία για την ορχήστρα δωματίου από τον Antony Lewis
 -

2. Έκφραση

Η δεύτερη οντότητα που ορίζεται στο μοντέλο είναι η έκφραση: η διανοητική ή η καλλιτεχνική υλοποίηση ενός έργου με τη μορφή άλφα-αριθμητικού, μουσικού σχολίου ή χωρογραφίας, ήχου, εικόνας, αντικειμένου, κίνησης κ.λ.π. ή με τον συνδυασμό οποιουδήποτε τέτοιου συνδυασμού.

Έκφραση είναι η ειδική διανοητική ή καλλιτεχνική μορφή που παίρνει το έργο κάθε φορά που “υλοποιείται”. Η έκφραση περιλαμβάνει, για παράδειγμα, τις συγκεκριμένες λέξεις, προτάσεις ή παραγράφους κ.λ.π. που προκύπτουν από την υλοποίηση ενός έργου με τη μορφή ενός κειμένου ή τις συγκεκριμένες σημειώσεις, φράσεις, κ.λ.π. που προκύπτουν από την υλοποίηση ενός μουσικού έργου. Τα όρια της οντότητας έκφραση καθορίζονται, παρόλα αυτά για να αποκλείσουν πτυχές της φυσικής μορφής, όπως είναι ο χαρακτήρας εκτύπωσης και η διάταξη των σελίδων, τα οποία δεν είναι πλήρεις στην διανοητική ή καλλιτεχνική υλοποίηση του έργου.

Επειδή η μορφή έκφρασης είναι ένα συμφυές χαρακτηριστικό της έκφρασης, οποιαδήποτε αλλαγή στη μορφή καταλήγει σε μια νέα έκφραση.

Παρομοίως, οι αλλαγές στους διανοητικούς κανονισμούς ή στα διανοητικά όργανα που εφαρμόζονται για να εκφράσουν ένα έργο (π.χ. μετάφραση από μια γλώσσα σε μια άλλη) καταλήγουν στην παραγωγή μιας νέας έκφρασης. Οποιαδήποτε αλλαγή στο διανοητικό ή στο καλλιτεχνικό περιεχόμενο συνιστά μια αλλαγής στην έκφραση. Συνεπώς, αν ένα κείμενο έχει αναθεωρηθεί ή τροποποιηθεί η τελική έκφραση θεωρείται ότι είναι μια νέα έκφραση, ανεξάρτητα από το όσο μικρή μπορεί να είναι η τροποποίηση.(Riley, J., 2006).

Παραδείγματα

- ο Έργο 1: το Tennis—bis zum Turnierspieler του Ellwanger

Έκφραση 1: το πρωτότυπο γερμανικό κείμενο

Έκφραση 2: η αγγλική μετάφραση από τον Wendy Gill

.....

- ο Έργο 1: το Trout quintet του Franz Schubert

Έκφραση 1: η παρτιτούρα του συνθέτη

Έκφραση 2: μια εκτέλεση στο πιάνο από το Amadeus Quartet και τον Menuhin Herzibah

Σε πρακτικό επίπεδο, ο βαθμός στον οποίο γίνονται οι βιβλιογραφικοί διαχωρισμοί μεταξύ διαφόρων εκφράσεων ενός έργου θα εξαρτηθεί σε κάποιο βαθμό από τη φύση του ίδιου του έργου και από τις προβλεπόμενες ανάγκες των χρηστών. Οι διαφορές στον τρόπο έκφρασης (π.χ. οι διαφορές μεταξύ την έκφραση ενός έργου με τη μορφή ενός μουσικού κομματιού και η έκφραση του ίδιου έργου με τη μορφή του ηχογραφημένου ήχου) θα αντικατοπτρίζονται κανονικά στο βιβλιογραφικό αρχείο, ανεξάρτητα από τη φύση του ίδιου του έργου.

Ποικίλες εκφράσεις στην ίδια μορφή (π.χ. αναθεωρημένες εκδοχές ενός κειμένου) θα αναγνωρίζονται συχνά έμμεσα ως διαφορετικές εκφράσεις επειδή η παραλλαγή θα είναι προφανής από τα δεδομένα που σχετίζονται με ένα χαρακτηριστικό που χρησιμοποιείται για να αναγνωρίσει την εκδήλωση με την οποία η έκφραση ενσωματώνεται (π.χ. μια δήλωση έκδοσης). Οι παραλλαγές που θα ήταν προφανείς μόνο μετά από μια λεπτομερή ανάλυση και σύγκριση εκφράσεων (π.χ. παραλλαγές μεταξύ κάποιων αρχικών

κειμένων του Hamlet του Shakespeare) θα αντικατοπτρίζονταν κανονικά στα δεδομένα μόνο αν η φύση του έργου επέτρεπε τέτοια ανάλυση, και μόνο αν υπήρχε η προσδοκία ότι ο διαχωρισμός θα ήταν σημαντικός στους χρήστες. (München, K.G. S.,1998, σελ. 16-20)

3. Εκδήλωση

Η τρίτη οντότητα που ορίζεται στο μοντέλο είναι η εκδήλωση: η φυσική ενσωμάτωση μιας έκφρασης ενός έργου.

Η οντότητα που ορίζεται ως εκδήλωση περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα υλικών, συμπεριλαμβανομένου χειρόγραφα, βιβλία, περιοδικά, χάρτες, αφίσες, ηχογραφήσεις ήχου, ταινίες, εγγραφές βίντεο, CD-ROM, πολυμέσα, κ.λ.π. Ως οντότητα, η εκδήλωση αντιπροσωπεύει όλα τα φυσικά αντικείμενα που φέρουν τα ίδια χαρακτηριστικά, σε σχέση τόσο με το διανοητικό περιεχόμενο όσο και με την φυσική μορφή. (LeBoeuf, P., 2005).

Όταν υλοποιείται ένα έργο, η τελική έκφραση του έργου μπορεί να είναι φυσικά ενσωματωμένη πάνω ή μέσα σε ένα μέσο, όπως το χαρτί, την μαγνητοταινία, την βιντεοκασέτα, το καμβάς, τον γύψο, κ.λ.π. Αυτή η φυσική ενσωμάτωση συνιστά μια εκδήλωση του έργου. Σε κάποιες περιπτώσεις μπορεί να υπάρχει μόνο ένα υπόδειγμα που να έχει παραχθεί από αυτήν την εκδήλωση του έργου (π.χ. το χειρόγραφο ενός συγγραφέα, μια κασέτα που έχει εγγραφεί για ένα προφορικό αρχείο ιστορίας, μια πρωτότυπη ελαιογραφία, κ.λ.π.). Σε άλλες περιπτώσεις υπάρχουν πολλά αντίγραφα ώστε να διευκολύνουν την δημόσια διάδοση ή διανομή. Σε αυτές τις περιπτώσεις εμπλέκεται κανονικά μια περισσότερο τυπική διαδικασία και ένας εκδότης, ένας παραγωγός ή ένας διανομέας αναλαμβάνει την ευθύνη για τη διαδικασία. Σε άλλες περιπτώσεις μπορεί αν υπάρχει ένας περιορισμένος αριθμός αντίγραφων που έχουν παραχθεί από ένα πρωτότυπο υπόδειγμα για λόγους όπως είναι η ατομική μελέτη (π.χ. αντίγραφα μιας πρωτότυπης ηχογράφησης ενός μουσικού κομματιού) ή η συντήρηση (π.χ. μια φωτοτυπία πάνω σε ένα έγγραφο ενός πρωτότυπου χειρογράφου ενός συγγραφέα). Είτε η παραγωγή

είναι ευρεία (π.χ. στην περίπτωση της δημοσίευσης, κ.λ.π.) είτε είναι περιορισμένη (π.χ. στην περίπτωση των αντίγραφων για ατομική μελέτη, κ.λ.π.), το σύνολο των αντίγραφων σε κάθε περίπτωση συνιστά μια εκδήλωση. Όλα τα παραγόμενα αντίγραφα θεωρούνται ότι είναι αντίγραφα της ίδια εκδήλωσης. (Riley, J., 2006).

Τα όρια μεταξύ μιας εκδήλωσης και μιας άλλης έχουν οριστεί στη βάση του διανοητικού περιεχομένου και της φυσικής μορφής. Όταν η διαδικασία παραγωγής εμπλέκει αλλαγές της φυσικής μορφής το τελικό προϊόν θεωρείται ότι είναι μια νέα εκδήλωση. Αλλαγές στην φυσική μορφή συμπεριλαμβάνουν αλλαγές που επηρεάζουν τα επιδεικνυόμενα χαρακτηριστικά (π.χ. μια αλλαγή στον χαρακτήρα εκτύπωσης, στο μέγεθος της γραμματοσειράς, στη διάταξη των σελίδων), αλλαγές στο φυσικό μέσο (π.χ. μια αλλαγή από χαρτί σε μικροφίλμ ως το μέσο μεταφοράς της πληροφορίας) και αλλαγές στον χώρο αποθήκευσης (π.χ. μια αλλαγή από κασέτα σε μαγνητοταινία). Όταν η διαδικασία παραγωγής εμπλέκει έναν εκδότη, ένα παραγωγό, έναν διανομέα, κ.λ.π. και υπάρχουν αλλαγές στο προϊόν που σχετίζονται με την δημοσίευση, το μάρκετινγκ, κ.λ.π. το τελικό προϊόν μπορεί να θεωρηθεί ως νέα εκδήλωση. Όποτε η διαδικασία παραγωγής εμπλέκει τροποποιήσεις, προσθέσεις, απαλείψεις που επηρεάζουν το διανοητικό ή το καλλιτεχνικό περιεχόμενο, το αποτέλεσμα είναι μια νέα εκδήλωση που ενσωματώνει μια νέα έκφραση του έργου.

Παραδείγματα

- Έργο 1: Γεωμετρικές ανατομές του Harry Lindgren

Έκφραση 1: το πρωτότυπο κείμενο με τον τίτλο Γεωμετρικές ανατομές

Εκδήλωση 1: το βιβλίο που δημοσιεύθηκε το 1964 από τον Van Nostrand

Έκφραση 2: αναθεωρημένο κείμενο με τον τίτλο Ψυχαγωγικά προβλήματα στις γεωμετρικές ανατομές

Εκδήλωση 1: το βιβλίο που δημοσιεύθηκε το 1972 Dover

- Έργο 1: Έξι σουίτες για τσέλο χωρίς συνοδεία του J.S. Bach

Έκφραση 1: αποδόσεις από τον Janos Starker
ηχογραφημένες το 1963 και το 1965

Εκδήλωση 1: ηχογραφήσεις που κυκλοφόρησαν
σε δίσκους 3 1/3 το 1965 από Mercury

Εκδήλωση 2: ηχογραφήσεις που επανα-
κυκλοφόρησαν σε CD το 1991 από τον
Mercury

Έκφραση 2: αποδόσεις από τον Yo-Yo Ma που
ηχογραφήθηκαν το 1983

Εκδήλωση 1: ηχογραφήσεις που κυκλοφόρησαν
σε δίσκους 3 1/3 το 1983 από τις CBS Records

Εκδήλωση 2: ηχογραφήσεις που επανα-
κυκλοφόρησαν σε CD το 1992 από τις CBS
Records

Οι αλλαγές οι οποίες συμβαίνουν σκόπιμα ή άσκοπα στη διαδικασία παραγωγής και οι οποίες επηρεάζουν το αποτέλεσμα των αντίγραφων σε μια νέα εκδήλωση. Μια εκδήλωση που προκύπτει από μια τέτοια αλλαγή μπορεί να καθοριστεί ως μια συγκεκριμένη “κατάσταση” ή “τεύχος” δημοσίευσης.

Οι αλλαγές που συμβαίνουν σε ένα αντίγραφο μετά την ολοκλήρωση της διαδικασία παραγωγής (επανα-βιβλιοδεσία, κ.λ.π.) δεν θεωρούνται ότι καταλήγουν σε μια νέα εκδήλωση. Το αντίγραφο θεωρείται απλά ότι είναι ένα υπόδειγμα (ή στοιχείο περιεχομένων) της εκδήλωσης που παρεκκλίνει από το αντίγραφο όπως αυτό έχει παραχθεί.

4. Στοιχείο περιεχομένων καταλόγου

Η τέταρτη οντότητα ορίζεται στο μοντέλο ως στοιχείο περιεχομένων καταλόγου: ένα μοναδικό υπόδειγμα της εκδήλωσης.

Η οντότητα που ορίζεται ως στοιχείο περιεχομένων είναι μια υλική οντότητα. Είναι σε πολλές περιπτώσεις ένα μοναδικό φυσικό αντικείμενο (π.χ. ένα αντίγραφο ενός μονογράφου ενός τόμου, μια μοναδική κασέτα ήχου, κ.λ.π.). Υπάρχουν περιπτώσεις, παρόλα αυτά, όπου η οντότητα που ορίζεται

ως στοιχείο περιεχομένων καταλόγου περιλαμβάνει περισσότερα από ένα φυσικό αντικείμενο (π.χ. ένα μονόγραφο που έχει καταχωρηθεί ως δυο ξεχωριστοί τόμοι, μια ηχογράφηση που έχει καταχωρηθεί σε τρία ξεχωριστά CD, κ.λ.π.).

Σε σχέση με το διανοητικό περιεχόμενο και τη φυσική μορφή, ένα στοιχείο περιεχομένων καταλόγου που παραθέτει παράδειγμα εκδήλωσης είναι συνήθως το ίδιο με την εκδήλωση. Παρόλα αυτά, οι παραλλαγές μπορούν να συμβούν από ένα στοιχείο περιεχομένων σε ένα άλλο, ακόμα και όταν τα στοιχεία περιεχομένων παραδειγματίζουν την ίδια εκδήλωση, όπου αυτές οι παραλλαγές είναι το αποτέλεσμα εξωτερικών δράσεων ως προς το σκοπό του παραγωγού της εκδήλωσης (π.χ. μια ζημιά που μπορεί να προκληθεί μετά την παραγωγή του στοιχείου περιεχομένων καταλόγου, κ.λ.π.). (Tillett, B., 2004, σελ. 6).

Παραδείγματα

- Έργο 1: το Playback του Ronald Hayman

Έκφραση 1: το κείμενο του συγγραφέα που είναι υπό
επεξεργασία για βιβλιοδεσία

Εκδήλωση 1: το βιβλίο που έχει εκδοθεί το 1973
από τον Davis-Poynter

Στοιχείο περιεχομένων καταλόγου 1:
το αντίγραφο που έχει το
αυτόγραφο του συγγραφέα

- Έργο 1: ο Jabberwocky του Allan Wakeman

Έκφραση 1: το σχέδιο του συγγραφέα για το παιχνίδι και το
κείμενο για τις σημειώσεις

Εκδήλωση 1: το παιχνίδι και τις σημειώσεις που το
συνοδεύουν για τους δασκάλους του 1974 από τον
Longman

Στοιχείο περιεχομένων 1: το
αντίγραφο που δεν συνοδεύεται
από τις σημειώσεις για τους

5. Άτομο

Η πέμπτη οντότητα που ορίζεται στο μοντέλο είναι το άτομο: ένα ατομικό πρόσωπο.

Η οντότητα που ορίζεται ως άτομο περικλείει άτομα τα οποία έχουν πεθάνει όπως επίσης και άτομα τα οποία είναι εν ζωή.

Παραδείγματα:

- Άτομο 1: Margaret Atwood
- Άτομο 2: Hans Christian Andersen
- Άτομο 3: Queen Victoria
- Άτομο 4: Anatole France
-

6. Εταιρικό σώμα

Η έκτη οντότητα που ορίζεται σε αυτό το μοντέλο είναι το εταιρικό σώμα: μια οργάνωση ή μια ομάδα ατόμων και/ή οργανώσεις που δρουν ως μια μονάδα.

Η οντότητα που ορίζεται ως εταιρικό σώμα περικλείει οργανώσεις και ομάδες ατόμων και/ή οργανώσεις που αναγνωρίζονται από κάποιο συγκεκριμένο όνομα, συμπεριλαμβανομένου ευκαιριακές ομάδες και ομάδες που έχουν θεσπιστεί ως συναντήσεις, συνέδρια, συνελεύσεις, αποστολές, εκθέσεις, φεστιβάλ, πανηγύρια κ.λ.π. Η οντότητα περιλαμβάνει επίσης οργανώσεις που λειτουργούν ως εδαφικές αρχές, που ασκούν ή ισχυρίζονται ότι ασκούν κυβερνητικές λειτουργίες σε μια συγκεκριμένη εδαφική περιοχή, όπως μια ομοσπονδία, ένα κράτος, μια περιοχή, μια τοπική αρχή, κ.λ.π. Η οντότητα συμπεριλαμβάνει οργανώσεις και ομάδες που είναι ανενεργές όπως επίσης και αυτές που συνεχίζουν να λειτουργούν. (München, K.G.S, Final Report, 1998, σελ. 24-25)

Παραδείγματα

- Εταιρικό σώμα 1: Μουσείο της Αμερικανικής Παραδοσιακής Τέχνης
- Εταιρικό σώμα 2: Η Συμφωνική Ορχήστρα του BBC
- Εταιρικό σώμα 3: Symposium on Glaucoma
- Εταιρικό σώμα 4: Η Τοπική Δημαρχία του Ottawa-Carleton
-

7. Σκέψη

Η έβδομη οντότητα που ορίζεται στο μοντέλο είναι η σκέψη: μια αφηρημένη έννοια ή ιδέα.

Η οντότητα που ορίζεται ως σκέψη περιλαμβάνει ένα κατανοητό σύνολο αφαιρέσεων που μπορεί να είναι το αντικείμενο ενός έργου: τομείς γνώσεων, πειθαρχίες, σχολές σκέψης (φιλοσοφίες, θρησκείες, πολιτικές ιδεολογίες, κ.λ.π.), θεωρίες, διαδικασίες, τεχνικές, πρακτικές, κ.λ.π. Μια σκέψη μπορεί να είναι ευρεία έννοια στη φύση της ή προσδιορισμένη αυστηρά και ακριβώς.

Παραδείγματα

- Σκέψη 1: Οικονομικά
- Σκέψη 2: Ρομαντισμός
- Σκέψη 3: Υδροπονική
- Σκέψη 4: Οικονομικά της προσφοράς
-

8. Αντικείμενο

Η όγδοη οντότητα ορίζεται στο μοντέλο ως αντικείμενο: ένα υλικό πράγμα.

Η οντότητα που ορίζεται ως αντικείμενο περιλαμβάνει ένα κατανοητό σύνολο υλικών πραγμάτων που μπορεί να είναι το αντικείμενο ενός έργου: κινούμενα ή μη κινούμενα αντικείμενα που συμβαίνουν στη φύση: σταθερά, κινούμενα, και κινητά αντικείμενα τα οποία είναι προϊόντα του ανθρώπου, αντικείμενα που δεν υπάρχουν πια.

Παραδείγματα

- Αντικείμενο 1: Buckingham Palace

- Αντικείμενο 2: Το Lusitania
- Αντικείμενο 3: Apollo 11
- Αντικείμενο 4: Ο Πύργος του Άιφελ
-

9. Γεγονός

Η ένατη οντότητα που ορίζεται στο μοντέλο είναι το γεγονός: μια δράση ή ένα περιστατικό.

Η οντότητα που ορίζεται ως γεγονός περιλαμβάνει ένα κατανοητό σύνολο δράσεων και περιστατικών που μπορεί να είναι το αντικείμενο ενός έργου: ιστορικά γεγονότα, εποχές, χρονικοί περίοδοι, κ.λ.π. (Tillett, B., 2004, σελ. 3).

Παραδείγματα

- Γεγονός 1: Garment Workers' Strike
- Γεγονός 2: Battle of Hastings
- Γεγονός 3: Εποχή του Διαφωτισμού
- Γεγονός 4: Ο Δέκατος ένατος αιώνας
-

10. Τόπος

Η δέκατη οντότητα που ορίζεται στο μοντέλο είναι ο τόπος :μια τοποθεσία

Η οντότητα που ορίζεται ως τόπος περιλαμβάνει ένα κατανοητό σύνολο τοποθεσιών: γήινες ή εξωγήινες, ιστορικές και σύγχρονες, γεωγραφικά χαρακτηριστικά και γεωπολιτικές δικαιοδοσίες.

Παραδείγματα

- Τόπος 1: η παραλία Howard
- Τόπος 2: το Alacran Reef
- Τόπος 3: η περιοχή μελέτης του Morey Peak Wilderness
- Τόπος 4: Bristol

○

Συνολικές οντότητες και οντότητες περιεχομένου

Η δομή του μοντέλου μας επιτρέπει να αντιπροσωπεύσουμε τις συνολικές οντότητες και τις οντότητες περιεχομένων με τον ίδιο τρόπο που θα μπορούσαμε να αντιπροσωπεύσουμε οντότητες, οι οποίες θεωρούνται ως ολοκληρωμένες μονάδες. Αυτό σημαίνει ότι από μια λογική προοπτική η οντότητα έργο, για παράδειγμα, μπορεί να αντιπροσωπεύει ένα σύνολο ατομικών έργων που έχουν συγκεντρωθεί από έναν εκδότη ή έναν εκδότη ή έναν συντάκτη με τη μορφή ενός ανθολογίου, ένα σύνολο ατομικών μονογραφιών που έχουν συγκεντρωθεί από έναν εκδότη για να δημιουργήσει μια σειρά, ή μια συλλογή ιδιωτικών εγγράφων που έχουν μπει σε ένα αρχείο ως μια μοναδική βάση. Με τον ίδιο τρόπο, η οντότητα έργο μπορεί να αντιπροσωπεύει ένα ξεχωριστό διανοητικό ή καλλιτεχνικό περιεχόμενο ενός μεγαλύτερου έργου, όπως είναι ένα κεφάλαιο μιας έκθεσης, ένα κομμάτι από χάρτη, ένα άρθρο σε ένα περιοδικό, κ.λ.π. (Denton, W., 2003, σελ 8).

Παραδείγματα

- Έργο 1: The Deptford trilogy του Robertson Davies
 - Έργο 1.1: το Fifth business του Robertson Davies
 - Έργο 1.2 The Manticore του Robertson Davies
 - Έργο 1.3 World of wonders του Robertson Davies

1.4 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΟΝΤΟΤΗΤΩΝ

Κάθε μία από τις οντότητες που έχει οριστεί σε αυτό το μοντέλο έχει συνδεθεί με ένα σύνολο χαρακτηριστικών. Τα χαρακτηριστικά μιας οντότητας λειτουργούν ως τα μέσα μέσω από τα οποία οι χρήστες διατυπώνουν ερωτήματα και ερμηνεύουν τις απαντήσεις όταν ψάχνουν πληροφορίες για μια συγκεκριμένη οντότητα.

Τα χαρακτηριστικά διακρίνονται σε δυο κατηγορίες. Από τη μια, υπάρχουν οι οντότητες που είναι συμφυής με την οντότητα. Και από την άλλη, τα

χαρακτηριστικά που έχουν αποδοθεί εξωτερικά. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει όχι μόνο φυσικά χαρακτηριστικά (π.χ. το φυσικό μέσο και οι διαστάσεις ενός αντικειμένου) αλλά επίσης και γνωρίσματα που μπορούν να χαρακτηριστούν ως πληροφορίες ετικέτας (π.χ. δηλώσεις που μπορεί να υπάρχουν στην σελίδα του τίτλου, στο εξώφυλλο, κ.λ.π.). Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει προσδιορισμένους παράγοντες αναγνώρισης για μια οντότητα (π.χ. ένας αριθμός θεματικού καταλόγου για μια μουσική σύνθεση) και συναφείς πληροφορίες (π.χ. το πολιτικό πλαίσιο στο οποίο συλλήφθηκε το έργο). Τα συμφυή χαρακτηριστικά σε μια οντότητα μπορούν συνήθως να καθοριστούν εξετάζοντας την ίδια την οντότητα. Τα χαρακτηριστικά που έχουν αποδοθεί εξωτερικά συχνά απαιτούν αναφορά σε μια εξωτερική πηγή.

Μια δεδομένη περίπτωση μιας οντότητας γενικά δεν θα δείξει μόνο μια αξία για κάθε χαρακτηριστικό (π.χ. η αξία για το χαρακτηριστικό του “φυσικού μέσου” ενός συγκριμένου αντικειμένου μπορεί να είναι το “πλαστικό”). Σε κάποιες περιπτώσεις, μια δεδομένη περίπτωση μιας οντότητας μπορεί να έχει πολλαπλές αξίες για ένα μόνο χαρακτηριστικό (π.χ. ένα βιβλίο μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερες από μια δηλώσεις υποδηλώνοντας τον “τίτλο της εκδήλωσης”). Υπάρχουν επίσης περιπτώσεις όπου η αξία για ένα χαρακτηριστικό ενός συγκεκριμένου περιστατικού μια οντότητας μπορεί να αλλάζει στη διάρκεια του χρόνου. Η αξία για ένα χαρακτηριστικό (ειδικά για ένα χαρακτηριστικό που έχει αποδοθεί εξωτερικά) μιας δεδομένης οντότητας μπορεί μερικές φορές να είναι αντικείμενο παραλλαγής, κάτι που εξαρτάται από την πηγή που χρησιμοποιείται ως σημείο αναφοράς. (München, K.G.S, Final Report, 1998, σελ. 30)

Τα χαρακτηριστικά που καθορίζουν κάθε μια από τις οντότητες στο μοντέλο δεν επιδεικνύονται αναγκαστικά σε όλες τις περιστάσεις αυτού του συγκεκριμένου τύπου οντότητας. Στη λίστα με τα χαρακτηριστικά κάθε οντότητας αυτά που είναι γενικά εφαρμόσιμα στον τύπο τα οντότητας ως σύνολο εμφανίζονται στην αρχή. Αυτά τα χαρακτηριστικά που είναι εφαρμόσιμα μόνο σε ένα υπό-τύπο μιας οντότητας εμφανίζονται μετά από αυτά που είναι γενικά εφαρμόσιμα, και χαρακτηρίζονται από έναν όρο που υποδεικνύει τον υπό-τύπο στον οποίο εφαρμόζονται (π.χ. “μουσικό έργο” ως ένας υπό-τύπος του έργου). Παρόλα αυτά, ούτε κάθε περίπτωση ενός τύπου

οντότητας ούτε κάθε περίπτωση μιας οντότητας υπό-τύπου θα εμφανίζει όλα τα χαρακτηριστικά της λίστας. (Denton, W., 2003, σελ. 10).

Εκ πρώτης όψεως κάποια από τα χαρακτηριστικά που έχουν οριστεί από το μοντέλο εμφανίζονται να αντιγράφουν αντικείμενα ενδιαφέροντος που έχουν οριστεί ξεχωριστά στο μοντέλο ως οντότητες και που συνδέονται με την οντότητα υπό ερώτηση μέσω κάποια σχέσης. Για παράδειγμα, το χαρακτηριστικό της εκδήλωση “δήλωση υπευθυνότητας” εμφανίζεται να παραλληλίζει τις οντότητες άτομο και εταιρικό σώμα και τις σχέσεις “υπευθυνότητας” που συνδέουν αυτές τις οντότητες με το έργο και/ή την έκφραση που είναι ενσωματωμένη στην εκδήλωση.

Παρόλα αυτά, το χαρακτηριστικό που έχει οριστεί ως “δήλωση υπευθυνότητας” σχετίζεται άμεσα με την πληροφορία καθορισμού που εμφανίζεται στην ίδια την εκδήλωση, ως κάτι ξεχωριστό από τη σχέση μεταξύ του έργου που περικλείεται στην εκδήλωση και του ατόμου και/ή του εταιρικού σώματος που είναι υπεύθυνα για την δημιουργία ή την υλοποίηση του έργου. Σε πολλές περιπτώσεις η πληροφορία που παρουσιάζεται στη “δήλωση υπευθυνότητας” θα είναι ουσιαστικά η ίδια με αυτήν που προκύπτει από τις σχέσεις μεταξύ του έργου και/ή της έκφρασης από τη μία και του υπεύθυνου ατόμου και/ή του εταιρικού σώματος από την άλλη. Εντούτοις, η πληροφορία μπορεί να μην είναι πάντα ίδια. Στον σχεδιασμό σχέσεων υπευθυνότητας στις οντότητες άτομο και εταιρικό σώμα είναι πιθανό να διορθώνονται λάθος ή παραπλανητικές πληροφορίες που παρουσιάζονται σε μια “δήλωση υπευθυνότητας” ή να αναπτυσσόμαστε διεξοδικά σε αυτές τις πληροφορίες. Η χρήση της σχέσης υπευθυνότητας στις οντότητες άτομο και εταιρικό σώμα παρέχει επίσης ένα μέσο αναγνώρισης του ατόμου ή του εταιρικού σώματος με ένα σταθερό τρόπο ανεξάρτητα από τον τρόπο που αυτό το άτομο ή το εταιρικό σώμα έχει καθοριστεί στη “δήλωση υπευθυνότητας” στη συγκεκριμένη εκδήλωση. (München, K.G.S, Final Report, 1998, σελ. 31)

Το μοντέλο, παρόλα αυτά, δεν παραλληλίζει τις σχέσεις των οντοτήτων με τα χαρακτηριστικά σε όλες τις περιπτώσεις όπου θα μπορούσαν να σχεδιαστούν τέτοιοι παραλληλισμοί. Για παράδειγμα, “ο τόπος της έκδοσης/διανομής” ορίζεται ως ένα χαρακτηριστικό της εκδήλωσης που αντικατοπτρίζει τη δήλωση που εμφανίζεται στην ίδια την εκδήλωση που

υποδεικνύει που εκδόθηκε. Επειδή το μοντέλο ορίζει επίσης τον τόπο ως μια οντότητα θα ήταν πιθανό να οριστεί μια επιπρόσθετη σχέση που συνδέεται με την οντότητα τόπος είτε άμεσα με την εκδήλωση είτε έμμεσα μέσω των οντοτήτων άτομο και εταιρικό σώμα, τα οποία με τη σειρά του συνδέονται μέσω της δημιουργίας σχέσης με την εκδήλωση.

1.5 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ FRBR

Έχουν χρησιμοποιηθεί πολλοί διαφορετικοί όροι από τους δημιουργούς και τους εκδότες διανοητικών και καλλιτεχνικών οντοτήτων για να ορίσουν τις σχέσεις μεταξύ των οντοτήτων του μοντέλου. Όροι όπως “έκδοση” και “έκδοση” συναντιούνται συχνά σε δημοσιεύσεις και άλλα υλικά, και δηλώσεις όπως “βασισμένος σε...” ή “μεταφρασμένο από...”. Σε πολλές περιπτώσεις τέτοιοι όροι ή δηλώσεις λειτουργούν ως ένα σημάδι στον καταλογογράφο ότι μια σχέση θα πρέπει να αντικατοπτρίζεται στα βιβλιογραφικά αρχεία. Το πρόβλημα με το να στηρίζεσαι σε κοινά εφαρμόσιμους όρους ως σημείο αρχής για την ανάλυση βιβλιογραφικών σχέσεων είναι ότι αυτοί οι όροι δεν έχουν ούτε καθορισθεί σαφώς ούτε έχουν εφαρμοστεί ομοιόμορφα.

Στο πλαίσιο αυτού του μοντέλου, οι σχέσεις λειτουργούν ως το όχημα που απεικονίζει τον σύνδεσμο μεταξύ μιας οντότητας και μιας άλλης, και κατά συνέπεια ως το μέσο που βοηθά τον χρήστη στην “πλοήγηση” του στο βιβλιογραφικό σύμπαν που αντιπροσωπεύεται από μια βιβλιογραφία, έναν κατάλογο ή ια βιβλιογραφική βάση δεδομένων. Τυπικά, ο χρήστης θα διατυπώσει μια ερώτηση αναζήτησης χρησιμοποιώντας ένα ή περισσότερα χαρακτηριστικά της οντότητας το οποίο αυτός ή αυτή ψάχνει, και είναι μέσω του χαρακτηριστικού που ο χρήστης βρίσκει την οντότητα που ψάχνει. Οι σχέσεις που υπάρχουν στο βιβλιογραφικό αρχείο παρέχουν επιπρόσθετες πληροφορίες που βοηθούν τον χρήστη να κάνει συνδυασμούς μεταξύ της οντότητας που έχει βρεθεί και άλλων οντοτήτων που σχετίζονται με αυτήν την οντότητα. (München, K.G.S, Final Report, 1998, σελ. 56-57)

Οι σχέσεις μπορούν να εκφράζονται στα βιβλιογραφικά αρχεία με πολλούς τρόπους. Κάποιες σχέσεις εκφράζονται απλά συνδέοντας τα χαρακτηριστικά

μιας οντότητας με τα χαρακτηριστικά της σχετικής οντότητας σε ένα μόνο αρχείο. Για παράδειγμα, ένα αρχείο θα συνδέσει κανονικά τα χαρακτηριστικά μιας συγκεκριμένης εκδήλωσης με τα χαρακτηριστικά της έκφρασης που είναι ενσωματωμένη σε αυτήν την εκδήλωση και με τα χαρακτηριστικά του έργου που υλοποιούνται μέσω αυτής της έκφρασης. Οι σχέσεις αντικατροπτίζονται επίσης συχνά με την πρόσθεση μιας επικεφαλίδας στο αρχείο που να καθορίζει μια σχετική οντότητα. Η σχέση του έργου με το άτομο ή το εταιρικό σώμα, για παράδειγμα, αντικατοπτρίζεται κανονικά προσθέτοντας στο αρχείο μια επικεφαλίδα που να καθορίζει το άτομο ή το εταιρικό σώμα που είναι υπεύθυνα για το έργο. Οι σχέσεις αντικατοπτρίζονται μερικές φορές με το να “τοποθετείς ανά στρώσεις” τα χαρακτηριστικά μιας οντότητας με τα χαρακτηριστικά της σχετικής οντότητας (π.χ. σε ένα πολυεπίπεδο αρχείο να περιγράφεται τόσο η συνολική οντότητα όσο και τα επιμέρους οντότητες). Οι σχέσεις εκφράζονται επίσης μέσω της χρήσης μιας σημείωσης ή κάτι παρόμοιου που να δείχνει όχι μόνο ότι υπάρχει μια σχέση μεταξύ της οντότητας που περιγράφεται στο αρχείο και μιας άλλης οντότητα αλλά επίσης να δηλώνει συγκεκριμένα τη φύσης της σχέσης.

Μεγάλη προσοχή έχει δοθεί στις συμφυείς σχέσεις των οντοτήτων της Ομάδας 1, έργο, έκφραση, εκδήλωση και στοιχείο περιεχομένων. Επιπρόσθετα, υπάρχουν πολλές άλλες σχέσεις με πλούσιο περιεχόμενο που επιτρέπουν τη συγκριτική παράθεση σχετικών στοιχείων περιεχομένων και την πλοήγηση στο συχνά πολύπλοκο δίκτυο του βιβλιογραφικού σύμπαντος.

Οι συμφυείς σχέσεις μπορούν να ειπωθούν ως μια συνεχή σειρά έργων/εκφράσεων/εκδηλώσεων/στοιχείων περιεχομένων. Μετακινούμενοι από τα αριστερά προς τα δεξιά στη συνεχή σειρά ξεκινάμε με κάποια αρχικά έργα και σχετικά έργα, εκφράσεις και εκδηλώσεις που μπορούν να θεωρηθούν “ισότιμες”, δηλαδή μοιράζονται το ίδιο διανοητικό ή καλλιτεχνικό περιεχόμενο όπως αυτό συμπεραίνεται από τον ίδιο τρόπο έκφρασης. Έπειτα προχωράμε στις οντότητες έργα/εκφράσεις/εκδηλώσεις που σχετίζονται με μια “παράγωγή” σχέση. Αυτά περιλαμβάνουν μια σειρά από νέες εκφράσεις, όπως μεταφράσεις, διαφορετικές εκφράσεις, μικρές τροποποιήσεις και εκδόσεις που κινούνται κατά μήκος της συνεχούς σειράς με μια μαγική γραμμή όπου μετατρέπονται σε νέο έργο, παρόλα αυτά σχετικό ακόμα με

κάποιο αρχικό έργο. Τέρμα δεξιά αυτής της συνεχούς σειράς συναντούμε “περιγραφικές” σχέσεις, οι οποίες περιέχουν νέα έργα που περιγράφουν κάποιο αρχικό έργο. (Tillett, B., 2004, σελ. 4-5).

Το FRBR μας υπενθυμίζει τη σημασία αυτών των σχέσεων και μας κρατά συγκεντρωμένους στα πιο σημαντικά στοιχεία τα οποία ανταποκρίνονται στα καθήκοντα των χρηστών. Το FRBR περιέχει επίσης ολόκληρες/μερικές σχέσεις και σχέσεις σε κομμάτια. Όταν παρέχουμε βιβλιογραφικό έλεγχο για ηλεκτρονικούς ψηφιακές πηγές, συναντούμε αυτές τις σχετικές σχέσεις. Για παράδειγμα, μια ιστοσελίδα μπορεί να θεωρηθεί ως το “ολόκληρο” και τα περιεχόμενα ως τα “μέρη” του, ή μπορούμε να θεωρήσουμε όλους τους ψηφιακές πηγές και τα περιεχόμενα του ως τα μέρη που θα πρέπει να ανιχνευτούν μέσω τεχνικών μετά-δεδομένων για την αποθήκευση και την απεικόνιση αυτών των ψηφιακών πληροφοριών.

Οι σχέσεις σε κομμάτια περιέχουν

“επακόλουθες” και “συνοδευόμενες” ή “συνοδευτικές” σχέσεις. Οι συνοδευόμενες σχέσεις μπορεί να είναι είτε εξαρτημένες είτε ανεξάρτητες, οι οποίες είναι αυτές που θα επηρεάσουν πόσα βιβλιογραφικά αρχεία θα κάνουμε για τα σχετικά έργα και τις εκδηλώσεις τους.

Στην πραγματικότητα, ο αριθμός των αρχείων που κάνουμε είναι μια απόφαση που παίρνει πρώτα ο συντάκτης καταλόγων βασισμένος σε τοπικές πολιτικές που αντανάκλουν τις ανάγκες των τοπικού χρήστη. Μπορεί να επιλέξουμε να καταλογογραφήσουμε σε διάφορα επίπεδα: τη συλλογή έργων (το FRBR το ονομάζει αυτό συσσώρευση), ένα ατομικό έργο, ή το περιεχόμενο ενός έργου. Στο επίπεδο συλλογής μπορούμε να συμπεριλάβουμε μια περιγραφή όλων των κομματιών και θα πρέπει να παρέχουμε πρόσβαση σε κάθε περιεχόμενο. Στο επίπεδο του περιεχομένου πρέπει να παρέχουμε έναν σύνδεσμο που να συνδέει τα περιεχόμενα με το ευρύτερο “όλον”.

ΙΣΟΤΙΜΟ	ΠΑΡΑΓΩΓΟ			ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΟ
Επαναπαραγωγή αντιγράφου σε σμίκρυνση Αντίγραφο	Εκδόσεις	Περιορισμένη Έκδοση	Περίληψη Σύνοψη	Αναθεώρηση Ειδικευμένο βιβλίο Κριτική
Ακριβής επαναπαραγωγή Πιστό αντίγραφο	Βελτιωμένη έκδοση	Εικονογραφημένη Έκδοση	Σύντομη ανασκόπηση	Αξιολόγηση
Επανεκτύπωση	Μετάφραση	Λογοκριμένη Έκδοση Ταξινόμηση	Δραματοουργία Μυθιστόρημα Σενάριο Λιμπρέτο	Επισημειωμένη έκδοση Ερμηνευτικές σημειώσεις
			Παρωδία Μιμήσεις	

Το FRBR μας υπενθυμίζει ότι αυτές οι σχέσεις είναι σημαντικοί παράγοντες για την εκπλήρωση των καθηκόντων των χρηστών ανεξάρτητα από το τι επιλέγουμε να θεωρούμε ως “ολόκληρο”. (Denton, W., 2003 σελ. 11).

1.5 Ο ΧΡΗΣΤΗΣ ΣΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ FRBR

Ποιες είναι λοιπόν αυτές οι υποχρεώσεις των χρηστών στο FRBR; Εν συντομία, είναι το εύρημα, η ταυτότητα, η επιλογή και η απόκτηση. Το “εύρημα” αφορά την ανταπόκριση στα κριτήρια αναζήτησης ενός χρήστη μέσω ενός χαρακτηριστικού ή μιας σχέσης οντοτήτων. Θεωρείται ότι αυτό συνδυάζει τόσο το παραδοσιακό “εύρημα” όσο και την παραδοσιακή “παράθεση” στοιχείων ενός καταλόγου. Η “ταυτότητα” δίνει τη δυνατότητα στον χρήστη να επιβεβαιώνει αυτό που ψάχνει, έχοντας τη δυνατότητα να διακρίνει παρόμοιες πηγές. Η “επιλογή” έχει να κάνει με την ανταπόκριση στις απαιτήσεις του χρήστη σχετικά με το περιεχόμενο, το φυσικό σχήμα, κ.λ.π. ή τη απόρριψη μιας οντότητας που δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες του χρήστη. Η “απόκτηση” δίνει τη δυνατότητα στον χρήστη να αποκτήσει μια οντότητα μέσω της αγοράς, του δανεισμού, κ.λ.π. ή να έχει ηλεκτρονική πρόσβαση εξ’αποστάσεως.

Επιπρόσθετα, το FRBR αναγνωρίζει τη σημασία της δυνατότητας πλοήγησης και θα μπορούσε κανείς να προσθέσει άλλα καθήκοντα σχετικά με συγκεκριμένους χρήστες, όπως καθήκοντα για τη διαχείριση δικαιωμάτων ή την διατήρηση κοινοτήτων. Τα καθήκοντα των χρηστών ενισχύουν τους παραδοσιακούς στόχους ενός καταλόγου, όπως αυτοί πεζογράφησαν από τον Cutter το 1876, να δίνει τη δυνατότητα σε έναν χρήστη να βρίσκει και να παραθέτει έργα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - ΣΤΟΧΕΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΜΟΝΤΕΛΟΥ

2.1 ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ FRBR

Ο Day έχει διεξάγει μια έρευνα που συγκρίνει το Dublin core, το μοντέλο FRBR και το κοινό σύστημα πληροφοριών με όρους διαμόρφωσης

δεδομένων. Επιπλέον, πρότεινε έναν συγκριτικό πίνακα των οντοτήτων του FRBR με προτεινόμενα χαρακτηριστικά και στοιχεία από το Dublin Core. Έδωσε επίσης έμφαση σε έξι τύπους σχέσεων από το μοντέλο FRBR που συμπεριλαμβάνει τις σχέσεις “δημιουργήθηκε από”, “είναι ενσωματωμένος το”, “παραδειγματίζεται από”, “έχει ως αντικείμενο”, “πραγματοποιείται από”, και “πραγματοποιείται μέσω”.

Το μοντέλο FRBR έχει καθοριστεί από τέσσερις οντότητες που σχετίζονται με τρεις είδους σχέσεις (πρωταρχική σχέση, σχέση ευθύνης και σχέση υποκειμένου). Παρόλα αυτά, το θέμα του πως αυτές μπορούν να εφαρμοστούν ως ένα πραγματικό IT σύστημα δεν είναι δεδομένο. Το 1995, ο Heaney ανέπτυξε τρία μοντέλα βασισμένα σε μια προσέγγιση καταλογογράφησης που προσανατολίζεται προς το αντικείμενο και αυτά τα μοντέλα είναι “κείμενο”, “δημοσίευση” και “αντίγραφο”. Σύμφωνα με τους θεμελιώδεις ορισμούς του Heaney το μοντέλο κειμένου είναι μια σειρά από προτάσεις, το μοντέλο επανασχεδιασμού της δημοσίευσης και η επαν-δημοσίευση καλύπτει χαρακτηριστικά της δημοσίευσης και η δημοσίευση είναι ένα συγκεκριμένο αντικείμενο κειμένου που μπορεί να εμπεδωθεί σε μια δημοσίευση. Όσον αφορά το μοντέλο αντίγραφου ο Heaney εξηγεί περαιτέρω ότι κάθε αντίγραφο έχει τα δικά του χαρακτηριστικά και ενσωματώνει όλα τα χαρακτηριστικά που κληρονομούνται από το μοντέλο δημοσίευσης, το οποίο με τη σειρά του ενσωματώνει όλα τα χαρακτηριστικά που κληρονομούνται από το μοντέλο κειμένου. Στο μοντέλο αντίγραφου ο Heaney φέρνει ως παράδειγμα ότι λειτουργίες όπως ο δανεισμός, συντήρηση και βιβλιοδεσία μπορούν να πραγματοποιηθούν στο μοντέλο αντίγραφου (Heaney, 1995, σελ. 140-142). Το μοντέλο FRBR είναι πιο γενικό από το μοντέλο του Heaney καθώς η διαδοχή δεν απαιτείται στις τέσσερις οντότητες του FRBR. Κάποιος μπορεί να θεωρήσει ότι οι οντότητες έργο και έκφραση είναι ταυτόσημες με το μοντέλο κειμένου, η εκδήλωση είναι ταυτόσημη στο μοντέλο δημοσίευσης και το στοιχείο περιεχομένου είναι ταυτόσημο με το μοντέλο αντίγραφου, αν η σαφή διαδοχή απαιτηθεί στο μοντέλο FRBR. *Journal of Documentation*, 2004, σελ. 128).

Με την κατανόηση της προσέγγισης του Heaney, κάποιος μπορεί να χρησιμοποιήσει το μοντέλο αυτό ως ένα θεμελιώδες πλαίσιο για τη δημιουργία

ενός συστήματος μεταδεδομένων. Πρώτον, αυτές οι οντότητες και αυτές οι σχέσεις μπορούν να θεωρηθούν ως μια βασική δομή αντιπροσώπευσης αρχείων. Δεύτερον, οι οντότητες και τα στοιχεία μεταδεδομένων τους μπορούν αν χρησιμοποιηθούν ως βάση για ανάπτυξη συστήματος υπό το φως της απεικόνισης δεδομένων, της δόμησης αρχείων, του σημείου πρόσβασης και τα λοιπά. Τρίτον, η οντότητα εκδήλωσης διευκολύνει την καταγραφή της μεταφοράς των πνευματικών δικαιωμάτων. Τέταρτον, η οντότητα του στοιχείου περιεχομένων καταλόγου είναι χρήσιμη για λόγους λειτουργίας, όπως η κυκλοφορία, η διαχείριση συλλογής, η μεταφορά της ιδιοκτησίας του φυσικού σχήματος, κ.λ.π.

2.2 ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΑΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ

Έχει γίνει δημοφιλές να υιοθετείται το μοντέλο FRBR ως ένα θεμελιώδες πλαίσιο για τη διαδικασία ανάλυσης μεταδεδομένων και ανάπτυξης σχήματος μεταδεδομένων. Έχουν επιλεγεί έξι περιπτωσιακές μελέτες με στόχο την αναθεώρηση των πρακτικών του μοντέλου FRBR στην ανάπτυξη μεταδεδομένων. Τρεις περιπτωσιακές μελέτες εστιάζουν σε πρακτικές βιβλιοθηκών και οι άλλες εστιάζουν στην πνευματική ιδιοκτησία ταινιών και ψηφιακών αντικειμένων. Αυτές οι περιπτωσιακές μελέτες είναι το MARC2 στο Library of Congress, το πείραμα OCLC, περιπτωσιακή μελέτη δημιουργίας δεδομένων, το σχέδιο του προγράμματος IST της Ευρωπαϊκής Ένωσης European Chronicles On-line (ECHO), το σχέδιο Δια-λειτουργικότητας Δεδομένων στα Συστήματα του Διαδικτυακού Εμπορίου (INDECS) στο Info 2000 Programme, και οι “αρχιτεκτονικές διαχείρισης ψηφιακών δικαιωμάτων”, οι οποίες προτάθηκαν από την Iannela στα συστήματα IPR στην Αυστραλία.

Βιβλιογραφικά σχήματα και σχήματα υπαρχόντων του MARC 21. Το Γραφείο Ανάπτυξης Δικτύων και Προτύπων MARC 21 είναι υπεύθυνο για την ανάπτυξη σχημάτων MARC 21. Με στόχο να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις χρηστών σε μια ψηφιακή εποχή το μοντέλο FRBR επιλέχθηκε για να αναλύσει το Σχήμα MARC 21 για βιβλιογραφικά δεδομένα και το Σχήμα MARC 21 για δεδομένα υπαρχόντων. Σύμφωνα με την αναλυτική έκθεση που προετοίμασε ο T. Desley για το Γραφείο Ανάπτυξης Δικτύων και Προτύπων MARC το 2002,

κάποιες επανα-θεωρήσεις του μοντέλου FRBR συνοψίζονται παρακάτω (Delsey, 2002, σελ. 10-15):

- Στη βάση του περιεχομένου MARC 21, ο Delsey προσέφερε επιπρόσθετα χαρακτηριστικά για τις οντότητες έργο, έκφραση, εκδήλωση και στοιχείο περιεχομένων καταλόγου.
- Σε αυτήν την έκθεση, ο Delsey πρότεινε ότι στο μοντέλο FRBR θα έπρεπε να προστεθούν οχτώ οντότητες σχετικές με το έργο και αυτές είναι το καθήκον, το σχέδιο, το πρόγραμμα, η μονάδα έργου, το συμβόλαιο, η χορήγηση, το πρόγραμμα και το βιογραφικό.
- Άλλες τρεις οντότητες σχετικές με το στοιχείο περιεχομένων καταλόγου προτάθηκαν, η δράση, η αρχή και η θέση.
- Επιπλέον, ο Delsey δημιούργησε μια οντότητα “αρχείο μεταδεδομένων”, το οποίο περιλαμβάνει χαρακτηριστικά και σχέσεις σχετιζόμενες με την καταγραφή, γλωσσικό τμήμα, τομέας και στοιχείο δεδομένων.

Το πείραμα OCLC. Τέλη του 2001, τον OCLC (Hickey et al., 2002) ξεκίνησε μια σειρά από πειράματα στο μοντέλο FRBR με στόχο να αποκαλύψει τις επιπλοκές του μοντέλου FRBR και τις πρακτικές δυσκολίες στην εφαρμογή του στα συστήματα. Το OCLC επέλεξε 1.000 βιβλιογραφικά αρχεία από την βάση δεδομένων WorldCat ως μια εξέταση του μοντέλου FRBR. Κάποια σημεία είναι αξιοσημείωτα:

- Το μοντέλο FRBR, που είναι γεμάτο σχέσεις μεταξύ οντοτήτων είναι χρήσιμο για καθήκοντα επανα-παραγωγής πιστής αντιγραφής των βιβλιογραφικών αρχείων.
- Κάποιος μπορεί επίσης να καταλάβει ότι το πρωτότυπο σύστημα που σχεδίασε το OCLC για αυτό το πείραμα διευκρινίζεται σαφώς ως ένα πραγματικό παράδειγμα για το πώς να επιτύχει κανείς λειτουργίες “εύρεσης, ταυτοποίησης, απόκτησης και πρόσβασης”.
- Από την άλλη, αυτή η έκθεση δείχνει επίσης ότι το κόστος είναι πολύ υψηλό για τα καθήκοντα καταλογογράφησης που βασίζονται στο μοντέλο FRBR. (Journal of Documentation, 2004, σελ. 130).

Δημιουργία δεδομένων. Στην Ευρώπη, οι βιβλιοθηκάριοι έχουν αφοσιωθεί στο να εφαρμόσουν το μοντέλο FRBR σε βιβλιογραφικά συστήματα και κώδικες καταλογογράφησης και αρκετά έγγραφα έχουν συζητήσει αυτό το θέμα στο Ετήσιο Συνέδριο ELAG από το 2000. Ένα από τα πιο ενδιαφέροντα έγγραφα παρουσιάστηκε από τον Murtomaa. Παρόλο που ο κεντρικός στόχος του έργου του ήταν η απόσπαση πληροφοριών από υφιστάμενα αρχεία MARC, ο Murtomaa εφάρμοσε επίσης το μοντέλο FRBR ως βάση για να αναλύσει τις σχέσεις βιβλιογραφικών αρχείων βασισμένων σε αρχεία MARC στις εθνικές Φινλανδικές και Νορβηγικές βιβλιογραφίες με το BIBSYS. Σε όρους δημιουργίας δεδομένων, ο Murtomaa προσέφερε δύο προτάσεις στην καταλογογράφηση:

- Η σημασία των δεδομένων αρχών και της γλώσσας των κωδικών θα έπρεπε να ενισχυθεί. Με τη βοήθεια εγγράφων αρχών μπορούμε να δώσουμε στους πελάτες μας τη δυνατότητα να πλοηγούνται στο βιβλιογραφικό σύμπαν. Με τη βοήθεια των γλωσσικών κωδικών μπορούμε να αναγνωρίσουμε την εκδήλωση ως μετάφραση.
- Ο ρόλος των λειτουργιών έγινε όλο και περισσότερο σημαντικός. Η δήλωση λειτουργίας στον κύριο ή προστιθέμενο τομέα εισόδου θα ήταν πολύ χρήσιμη τα συστήματα αναζήτησης και ο σχεδιασμός λιστών επιτυχιών θα μπορούσε να οδηγήσει σε καλή χρήση των δηλώσεων λειτουργίας. Επιπλέον, οι χρήστες μας θα μπορούσαν να επωφεληθούν από τη δήλωση λειτουργίας στην βιβλιογραφική τους πλοήγηση. Οι λειτουργίες δεν θα έπρεπε να είναι προαιρετικές. (Amato et al., 2005, σελ. 15)

Το Σχέδιο ECHO. Το Σχέδιο ECHO στοχεύει στην ανάπτυξη μιας μακροπρόθεσμης επαναχρησιμοποιήσιμης υποδομής λογισμικού και νέων μοντέλων μεταδεδομένων για ταινίες ώστε να στηρίξει την ανάπτυξη διαλειτουργικών οπτικοακουστικών ψηφιακών βιβλιοθηκών. Το σχέδιο χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα στα πλαίσια του Πέμπτου Προγράμματος Πλαισίου που ξεκίνησε το 2000 και ολοκληρώθηκε το 2002. Επειδή ο υφιστάμενος ορισμός των στοιχείων των μεταδεδομένων δεν περιγράφει σωστά τις πληροφορίες ταινιών, το Μοντέλο Μεταδεδομένων

ECHO έχει αναπτυχθεί, παρόλα αυτά, για να περιγράψει καλύτερα πληροφορίες ταινιών και να αυτοματοποιεί την ανάλυση μεταδεδομένων.

Η έκθεση διαμόρφωσης των μεταδεδομένων ECHO που δημιουργήθηκε το 2000 αποτελείται από δύο μέρη-κλειδιά: το μοντέλο μεταδεδομένων ECHO και ο τομέας μεταδεδομένων ECHO. Τέσσερις οντότητες του μοντέλου FRBR στο Σχέδιο ECHO ερμηνεύεται ως

- ✓ έργο ↔ έγγραφο,
- ✓ έκφραση ↔ εκδοχή: βίντεο/ηχητικό αρχείο/εγγραφή,
- ✓ εκδήλωση ↔ μέσα και
- ✓ στοιχείο περιεχομένων καταλόγου ↔ αποθήκευση. Η έκθεση εξηγεί κάποια σημεία όπως (Amato et al., 2005, σελ. 15):
 - Το μοντέλο μεταδεδομένων ECHO έχει δημιουργηθεί με βάση το FRBR με τις αντίστοιχες οντότητες έγγραφο αν, εκδοχή, μέσα και αποθήκευση να στηρίζουν αρχεία ψηφιακών ταινιών.
 - Η κατασκευή των τομέων των δεδομένων ECHO είναι βασισμένη στην μεσο-κεντρική προσέγγιση για οπτικοακουστικές πηγές μεταδεδομένων τόσο στο παραδοσιακό όσο και στο ψηφιακό σχήμα.

Το Σχέδιο INDECS. Το Σχέδιο INDECS δημιουργήθηκε τέλη του 1998 με τη βοήθεια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το οποίο ασχολείται με τη Διαλειτουργικότητα Δεδομένων στα Διαδικτυακά Συστήματα. Από την αρχή είναι αναγνωρισμένο ότι τα μεταδεδομένα θα δημιουργούνται με διαφορετικούς τρόπους και από διαφορετικούς παίκτες στην ιεραρχία αξίας (Framework LTD., 2000). Ο αρχικός στόχος του Σχεδίου INDECS εστιάζει στα πνευματικά δικαιώματα και το Σχέδιο χρησιμοποιεί το μοντέλο FRBR ως μια λογική βάση και ένα λογικό πλαίσιο για την ανάπτυξη και την εφαρμογή μεταδεδομένων. Συνεπώς, έχουν προταθεί κάποιες αναθεωρήσεις για να επιτευχθούν οι προϋποθέσεις του Σχεδίου INDECS ως εξής (Bearman et al., 1999):

- Αντί μιας δασούς διάκρισης της εκδήλωσης και του στοιχείου περιεχομένων καταλόγου το Σχέδιο INDECS ενσωματώνει αυτές τις δύο οντότητες σε μία με στόχο να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των πνευματικών δικαιωμάτων.

- Το Σχέδιο INDECS δίνει επίσης έμφαση στην ίση σημασία των πηγών πληροφοριών, των αντιπροσώπων και των δράσεων, του χρόνου και του τόπου με στόχο να σχηματοποιήσει το μοντέλο INDECS.

Αρχιτεκτονικές διαχείρισης ψηφιακών δικαιωμάτων (DRM). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του Σχεδίου INDECS, ο Iannella επεκτείνει την “αρχιτεκτονική DRM” σε δύο περιεχόμενα: λειτουργική αρχιτεκτονική και αρχιτεκτονική πληροφοριών. Υπό το φώς της αρχιτεκτονικής πληροφοριών, το μοντέλο FRBR χρησιμοποιείται ως πλαίσιο που να καθορίζει το περιεχόμενο και τα μοντέλα έκφρασης όπως επίσης και τις κατάλληλες δηλώσεις τους (Iannella, 2001):

- Το μοντέλο FRBR επιτρέπει να καθορίζεται το περιεχόμενο στο πεδίο του έργου, της έκφρασης, της εκδήλωσης και του στοιχείου περιεχομένων καταλόγου. Σε κάθε ένα από αυτά τα πεδία μπορεί να χρειάζεται να υποστηριχθούν διαφορετικά δικαιώματα και διαφορετικοί φορείς δικαιωμάτων.
- Άλλη μια πτυχή που μπορεί να επηρεάζει τα δικαιώματα είναι όταν το περιεχόμενο αποτελείται από πολλά κομμάτια. Κάποια από αυτά τα κομμάτια μπορεί να συνδέονται με διαφορετικά δικαιώματα, τα οποία χρειάζεται να αναγνωριστούν συνολικό περιεχόμενο. (Journal of Documentation, 2004, σελ. 133).

2.3 Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΝΟΣ ΑΛΓΟΡΙΘΜΟΥ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ FRBR ΑΠΟ ΤΗΝ OCLC

Η OCLC δημιούργησε έναν αλγόριθμο που χρησιμοποίησε τις καθιερωμένες εγγραφές του NACO για να ελέγξει τους διάφορους τίτλους. Επιπλέον, με τον παραπάνω αλγόριθμο επέδειξε και τις κύριες εισαγωγές των πληροφοριών. Ο αλγόριθμος παρουσιάζεται συνοπτικά παρακάτω. Πρώτα, ο αλγόριθμος δημιουργεί το κλειδί «συγγραφέας / τίτλος» και διάφοροι τίτλοι από τις καθιερωμένες εγγραφές εμφανίζονται και τις χρησιμοποιεί ως πληροφορίες αναφοράς για την ταυτοποίηση. Μετά την εξαγωγή των «συγγραφέων» και των «τίτλων» από τις βιβλιογραφικές εγγραφές, ο

αλγόριθμος προσπαθεί να τις ταιριάξει με τα κλειδιά «συγγραφέας / τίτλος» που δημιουργήθηκαν από τις καθιερωμένες εγγραφές. Σύμφωνα με τον κανόνα που καθορίζει τον αλγόριθμο, αν υπάρχει σχέση μεταξύ τους συγκεντρώνονται στο ίδιο κομμάτι πληροφοριών. Η ήδη καθιερωμένη μορφή των κλειδιών «συγγραφέας / τίτλος» που έχει προκύψει από τα καθιερωμένα αρχεία αποτελεί τότε την βασική εισαγωγή πληροφοριών. Μια πιο λεπτομερή περιγραφή που περιλαμβάνει τέσσερα βήματα ακολουθεί παρακάτω. (O'Neill, Edward T., 2004, σελ. 24)

A. Εξαγωγή των βασικών εισαγωγών των πεδίων «συγγραφέας» και «συγγραφέας / τίτλος» από τις καθιερωμένες εγγραφές. Επίσης, για την ποικιλία των τύπων μπορούν να αφαιρεθούν και όλες οι επιπλέον εισαγωγές.

- αφαιρούμε τα πεδία «συγγραφέας» από την κύρια εισαγωγή και τις επιπλέον εισαγωγές από τις καθιερωμένες εγγραφές.
- Αφαιρούμε τα πεδία «συγγραφέας / τίτλος» από την κύρια εισαγωγή και τις επιπλέον εισαγωγές από τις καθιερωμένες εγγραφές.

B. Αφαιρούμε το πεδίο «συγγραφέας» από τις βιβλιογραφικές καταγραφές 1XX και αλλάζουμε το ήδη υπάρχων όνομα «συγγραφέα» που αφαιρέσαμε στο Βήμα A. Προκύπτει το κλειδί «συγγραφέας / τίτλος» με την ένωση του ήδη υπάρχων «συγγραφέα» και «τίτλου» που αφαιρέθηκε από τις βιβλιογραφικές εγγραφές.

Γ. Ενώνουμε το κλειδί «συγγραφέας / τίτλος» που προέκυψε από το βήμα B και μερικά κλειδιά «συγγραφέας / τίτλος», που προέκυψαν από τα καθιερωμένα αρχεία το ένα μετά το άλλο. Αν υπάρξουν όμοια αποτελέσματα, συγκεντρώνουμε τις πληροφορίες και βάζουμε ωβ κλειδί «συγγραφέας / τίτλος» στην κύρια εισαγωγή των πληροφοριών.

Δ. Αν το όνομα του συγγραφέα δεν υπάρχει στις 1XX βιβλιογραφικές εγγραφές, αφαιρέστε διάφορα κλειδιά συγγραφέα από τις βιβλιογραφικές εγγραφές που έχουν το ίδιο όνομα τίτλου.

- Ενώνουμε τον τίτλο με τα διάφορα ονόματα συγγραφέα. Αν τα αποτελέσματα είναι παρόμοια με αυτά που παρουσιάζονται παρακάτω στις περιπτώσεις 1,2 και 3 (επικαλύπτοντας ένα ή παραπάνω ονόματα

συγγραφέων), συγκεντρώστε τις πληροφορίες. Αν τα αποτελέσματα είναι παρόμοια με την περίπτωση 4, συγκεντρώστε και άλλες πληροφορίες.

- (1) Τίτλος / συγγραφέας επιπλέον εισαγωγές Α, Β
- (2) / συγγραφέας επιπλέον εισαγωγές Β, Γ
- (3) / συγγραφέας επιπλέον εισαγωγές Γ, Δ
- (4) συγγραφέας επιπλέον εισαγωγές Ε, ΣΤ

Όταν υπάρχει ένας όμοιος τίτλος στις βιβλιογραφικές καταγραφές, παραλείπουμε την παραπάνω διαδικασία και προσπαθούμε να ταυτίσουμε τον όμοιο τίτλο με τις καθιερωμένες εγγραφές. Αν ισχύει κάποια ταύτιση, συγκεντρώνουμε τις πληροφορίες.

Η OCLC παρουσιάζει το επίπεδο «έκφρασης» με την συσσώρευση βιβλιογραφικών εγγραφών, που τοποθετήθηκαν στο επίπεδο «έργου», χρησιμοποιώντας για μια ακόμη φορά τους κώδικες γλωσσικής αναφοράς. Ωστόσο, όπως παρουσιάστηκε ήδη και παραπάνω, η δημιουργία του αλγόριθμου της OCLC, όπως δηλώνεται ήδη από τον όρο που χρησιμοποιείται, μπορεί να συγκεντρώσει σωστά βιβλιογραφικές εγγραφές μόνο στο επίπεδο «έργο», που αποτελεί και το πιο υψηλό βήμα των βιβλιογραφικών εγγραφών FRBR. Όπως ήδη αναφέρθηκε παραπάνω, από τη στιγμή που τα βιβλιογραφικά στοιχεία με την ένδειξη επιπέδου «έκφραση» είναι διασκορπισμένα σε πολλές περιοχές όπως πεδίο ελέγχου και πεδίο δεδομένων, και η χρήση τους είναι πολύ περίπλοκη, υπάρχουν κάποιοι περιορισμοί στην εφαρμογή των βιβλιογραφικών εγγραφών FRBR.

Στην OCLC, με την συσσώρευση του επιπέδου «έργο», επικεφαλίδες που σχετίζονται με το όνομα και τον τίτλο των καθιερωμένων και των βιβλιογραφικών εγγραφών χρησιμοποιήθηκαν ως πεδία ταύτισης. Επιπλέον, ως κύρια εισαγωγή της συσσώρευσης πληροφοριών του επιπέδου «έργο», οι επικεφαλίδες «όνομα / τίτλος» και «όμοιος τίτλος» που αφαιρέθηκαν από τις καθιερωμένες εγγραφές χρησιμοποιήθηκαν. Ο αλγόριθμος που δημιουργήθηκε από την OCLC εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις καθιερωμένες εγγραφές. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η βιβλιογραφική

βάση δεδομένων είναι ένας συλλογικός κατάλογος που είναι ενσωματωμένος με βιβλιογραφικά στοιχεία που προέρχονται από πολλές επιχειρήσεις. Αν δοθούν παραπάνω στοιχεία, τα στοιχεία αναλύονται γιατί τα ονόματα των συγγραφέων και οι επικεφαλίδες των καθιερωμένων βιβλιογραφικών εγγραφών δεν ελέγχονται από ένα μόνο σύστημα ελέγχου. (Yee, M. 2005)

Όταν η LC βρήκε τον τρόπο να παρουσιάζει βιβλιογραφικές εγγραφές πολλών παραλλαγών, με την εφαρμογή της έννοιας των βιβλιογραφικών εγγραφών FRBR, μέσα από σχετικά απλή διαδικασία ταύτισης του τίτλου και του ονόματος του στροφέα, που έγινε με τη χρήση της δομής των βιβλιογραφικών εγγραφών FRBR. Ο αλγόριθμος της LC για τις βιβλιογραφικές εγγραφές FRBR ταυτίζεται αμοιβαία με τις βιβλιογραφικές εγγραφές με την αφαίρεση των πληροφοριών που σχετίζονται με το όνομα του συγγραφέα και τις πληροφορίες σχετικά με τον τίτλο. Αυτές, συσσωρεύονται ως ίδιο έργο όταν το όνομα του συγγραφέα και ο τίτλος ταυτίζονται. Καθώς το LC εφαρμόζει τους καθιερωμένο έλεγχο για το όνομα και τον τίτλο της επικεφαλίδας των βιβλιογραφικών εγγραφών, δεν χρησιμοποιεί καθιερωμένα δεδομένα κατά τη διαδικασία συσσώρευσης.

Η διαφορά που υπάρχει ανάμεσα στους αλγόριθμους OCLC και LC δείχνει το πόσο σημαντικό στοιχείο είναι η πρόσβαση που πρέπει να υπάρχει για τον έλεγχο των ονομάτων και των τίτλων στην βιβλιογραφική εγγραφή. Όσον αφορά τις βιβλιογραφικές εγγραφές, η βιβλιογραφική βάση δεδομένων παίζει σημαντικό ρόλο και θα πρέπει ήδη να αποτελεί καθιερωμένη προϋπόθεση ελέγχου. Με τον ίδιο τρόπο, «ονόματα / τίτλοι» και «όμοιοι τίτλοι» καθιερωμένων στοιχείων θα πρέπει να χρησιμοποιούνται στην διαδικασία συσσώρευσης, τα αποτελέσματα της οποίας θα πρέπει να γίνονται γνωστά. Τα παραπάνω κρίνονται απαραίτητα όχι μόνο για την εφαρμογή του αλγόριθμου LC και OCLC. Θεωρούνται ως βασική προϋπόθεση που όλες οι βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων που επιχειρούν την δημιουργία βιβλιογραφικών εγγραφών θα πρέπει να διαθέτουν. (Journal of Documentation, 2004, σελ. 128).

2.4 Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ ΤΗΣ ΚΟΡΕΑΣ

Στην Κορέα, ο KORMARC, μια μορφή κανονικά αυτοματοποιημένου καταλόγου, δεν εγκρίθηκε από τα Korean Standards μέχρι το 1999. Στο διάστημα που μεσολαβεί, είναι αλήθεια ότι οι βιβλιοθήκες της Κορέας δεν έκαναν και μεγάλη προσπάθεια όσον αφορά τον καθιερωμένο έλεγχο γενικότερα. Όπως αναφέρθηκε στην εισαγωγή, σήμερα δεν υπάρχουν στην Κορέα διεθνή αντιπροσωπευτικά δεδομένα που να αξίζουν να αναφερθούν. Όπως διευκρινίζεται στον πίνακα 1 παρακάτω, η Εθνική Βιβλιοθήκη της Κορέας και μόνο μερικές πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες έθεσαν σε εφαρμογή και χρησιμοποίησαν τα καθιερωμένα δεδομένα. Το αντικείμενο του ελέγχου είναι «προσωπικό όνομα» και «όνομα οργανισμού». Μερικά από τα καθιερωμένα δεδομένα τοποθετήθηκαν στις «σειρά τίτλων». Το παράδειγμα του τύπου «συγγραφές / τίτλος» που χρησιμοποιήθηκε ως το βασικό κλειδί ταύτισης στον αλγόριθμο του μοντέλου βιβλιογραφικών εγγραφών FRBR δεν υπάρχει στις βιβλιοθήκες της Κορέας.

Δεν είναι δυνατόν να συγκεντρωθούν πληροφορίες χωρίς τους καθιερωμένους τύπους χρησιμοποιώντας μόνο την αυτόματη μέθοδο που εξαρτάται από τον αλγόριθμο. Επίσης, θα πρέπει να ακολουθηθεί μια διαδικασία οπτικού ελέγχου από ειδικό. Σε αυτό το σημείο, η παρούσα εργασία προτείνει την δημιουργία μιας μεθόδου για τη βάση δεδομένου ενός συλλογικού καταλόγου για τις πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες της Κορέας χρησιμοποιώντας τον αλγόριθμο της OCLC. Ο συλλογικός κατάλογος των πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών της Κορέας δεν ελέγχεται, και τα καθιερωμένα δεδομένα που χρησιμοποιούνται στη διαδικασία συσσώρευσης δεν υπάρχουν, επίσης. Καθώς, ο OCLC είναι μια πλήρως αυτόματη λειτουργία δεν απαιτείται οπτικός έλεγχος, πρόκειται για μια ημι – αυτόματη εργασία που περιλαμβάνει την διαδικασία οπτικού ελέγχου. Η παρούσα εργασία προτείνει τα παρακάτω τέσσερα βήματα όπως αυτά παρουσιάζονται και στο σχήμα 1.

Στο πρώτο βήμα, συγκρίνεται η συνεκτικότητα της ομοιομορφίας του τίτλου. Όταν ο «όμοιος τίτλος» υπάρχει, οι παρακάτω διαδικασίες γίνονται πιο σύντομες και οι βιβλιογραφικές εγγραφές συσσωρεύονται σε έναν κανόνα που έχει τον ίδιο «ομοιόμορφο τίτλο». (Cho, J., 2006, σελ. 2)

Το δεύτερο βήμα, αφορά την περίπτωση που ο «ομοιόμορφος τίτλος» δεν υπάρχει. Σε αυτήν την περίπτωση, τα αποτελέσματα της πρώτης ομάδας επεξεργάζονται μέσα από την διαδικασία ταύτισης του «τίτλου», όπως παρουσιάζεται παρακάτω :

- α) καθορίζεται αυθαίρετα μια βιβλιογραφική εγγραφή που αποτελεί το πρότυπο για την ταύτιση της με την αφαίρεση του πρώτου τίτλου στη σειρά 130 υπό – πεδία, 240 (δήλωση τίτλου) υπό – πεδία, 245 (δήλωση τίτλου) υπό – πεδία, 505 (σημείωμα περιεχομένων) υπό – πεδία, 730 (επιπλέον όμοιου τίτλου) υπό – πεδία, και 740 (επιπλέον μη ελεγχόμενα σχετικά με τον τίτλο) υπό – πεδία. Το πεδίο «τίτλος» που αφαιρείται στην παραπάνω διαδικασία δεν καθορίζεται πάντα ως η κύρια εισαγωγή του κανόνα.
- β) Αφαιρούμε και τους 130 «τίτλους» των υπό – πεδίων, 240 υπό – πεδία, 245 υπό – πεδία, 505 υπό – πεδία, 730 υπό – πεδία, και 740 υπό – πεδία για όλες τις βιβλιογραφικές εγγραφές.
- γ) Προσδιορίζουμε αν υπάρχει κάποια ομοιότητα με τη σύγκριση του κλειδιού «τίτλος» που αφαιρέθηκαν στο (α) και με αυτούς που αφαιρέθηκαν από το (β). Έπειτα, σχηματίζεται η πρώτη ομάδα. Η σύγκριση των «τίτλων» ένας με έναν, χρησιμοποιεί τη λογική για τον διαχωρισμό της ομοιότητας όπως ακριβώς στο πρώτο βήμα.

Στο τρίτο βήμα, η ταύτιση του ονόματος του συγγραφέα των βιβλιογραφικών δεδομένων ενώνεται με το δεύτερο βήμα και διεξάγεται έρευνα. Με τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας σχηματίζεται η δεύτερη ομαδοποίηση.

- (α) καθορίζουμε μια αυθαίρετη βιβλιογραφική εγγραφή ως τη βάση για την ταυτοποίηση του «ονόματος του συγγραφέα» από τις βιβλιογραφικές εγγραφές που συγκεντρώθηκαν στο δεύτερο βήμα. Χρησιμοποιούμε το πρώτο όνομα συγγραφέα ως κλειδί αφαιρώντας από την tag σειρά 100 (κύρια εισαγωγή– προσωπικό όνομα) υπο–πεδία, 110 (κύρια εισαγωγή – συλλογικό όνομα) υπό– πεδία, 111 (κύρια εισαγωγή – όνομα συνάντησης) υπό – πεδία, 700 (επιπλέον εισαγωγή – προσωπικό όνομα) υπό – πεδία, 710 (επιπλέον εισαγωγή – συλλογικό όνομα) υπό

–πεδία, και 711 (επιπλέον εισαγωγή – όνομα συνάντησης) υπό – πεδία. Το πεδίο «τίτλος» που αφαιρείται στην παραπάνω διαδικασία δεν καθορίζεται πάντα ως η κύρια εισαγωγή του κανόνα.

(β) συνθέτουμε κλειδιά «συγγραφέα» αφαιρώντας όλα τα ονόματα συγγραφέων από τις σχετικές ετικέτες που αφορούν τους συγγραφείς από τα υπάρχοντα βιβλιογραφικά δεδομένα της ομάδας.

(γ) Σύμφωνα με τα συγκριτικά αποτελέσματα για τα κλειδιά «συγγραφέα» του (α) και (β) , σε περίπτωση επικάλυψης όπως παρακάτω στα παραδείγματα 1,2 και 3, τα ομαδοποιούμε για να σχηματίσουμε τον κανόνα. Ωστόσο, στην περίπτωση 4, δημιουργούμε μια ξεχωριστή ομάδα.

1. Όνομα Συγγραφέα ΑΒ
2. Όνομα Συγγραφέα ΒΓ
3. Όνομα Συγγραφέα ΓΔ
4. Όνομα Συγγραφέα ΕΖ

Το τέταρτο βήμα που αποτελεί το τελευταίο βήμα για την δημιουργία κανόνα, περιλαμβάνει τη διαδικασία οπτικού ελέγχου. Χρησιμοποιείται ένας ειδικός ο οποίος διεξάγει τη διαδικασία οπτικού ελέγχου. Επειδή οι συγκρίσεις όσον αφορά τον τίτλο και τον συγγραφέα έχουν διεξαχθεί στο δεύτερο και στο τρίτο βήμα χωρίς καθιερωμένα δεδομένα, θα πρέπει να εφαρμοστεί μια διαδικασία οπτικού ελέγχου ώστε να διασφαλιστεί η ακρίβεια των αποτελεσμάτων.

(α) Πρώτον, θα πρέπει να κριθεί η καταλληλότητα με την υποβολή ερωτήσεων των λεπτομερειακών βιβλιογραφικών περιεχομένων των υποψήφιων κανόνων που έχουν συγκεντρωθεί. Διαφορετικά, οι βιβλιογραφίες μετακινούνται προκειμένου να σχηματιστεί ένα ξεχωριστό σύνολο κανόνων.

(β) καθορίζουμε τις επικεφαλίδες που θα χρησιμοποιηθούν ως την κύρια εισαγωγή από τους κανόνες που έχουν ήδη δημιουργηθεί.

Αυτό το βήμα απαιτεί προσπάθειες για τον σχηματισμό των καθιερωμένων δεδομένων. Θα μπορούσε να είναι μια διαδικασία αντίστροφη από τη διαδικασία δημιουργίας καθιερωμένων δεδομένων. Σε αυτό το σημείο, απαιτούνται προσεκτικά διατυπωμένες κατευθυντήριες γραμμές που κρίνουν την καταλληλότητα και υποδεικνύουν την κύρια εισαγωγή και που καθιστούν αναγκαία τον σημαντικό ρόλο που παίζουν οι ειδικοί. Συνεπώς, περισσότερος χρόνος και προσπάθεια θα πρέπει να δοθούν σε αυτό το βήμα. (Cho, J., 2006, σελ. 3-4)

Η πρόταση εφαρμογής της μεθόδου βιβλιογραφικών εγγραφών FRBR του δημόσιου ηλεκτρονικού καταλόγου OPAC για τις τοπικές βιβλιοθήκες της Κορέας χρησιμοποιώντας της υπηρεσία διαδικτύου xISBN

Όπως περιγράφηκε ήδη παραπάνω, όταν ο καθιερωμένος έλεγχος δεν πραγματοποιείται σωστά, είναι δύσκολη η δημιουργία βιβλιογραφικών εγγραφών FRBR της βάσης δεδομένων MARC χρησιμοποιώντας μηχανήματα. Θα πρέπει να δαπανηθούν πολλά χρήματα και πολύς χρόνος αφού ένας μηχανικός οπτικός έλεγχος θα πρέπει να συνοδεύει την όλη διαδικασία. Κατά τον ίδιο τρόπο, οι πηγές και η ικανότητα θα πρέπει να επικεντρώνεται στον συλλογικό κατάλογο ή στην εθνική αντιπροσωπευτική βιβλιογραφία. Επιπλέον, θα πρέπει να δημιουργηθούν τεχνικές βάσεις έτσι ώστε τα αποτελέσματά τους να μεταβιβάζονται με όλες τις βιβλιοθήκες της Κορέας. Το xISBN επιτρέπει στο μοντέλο βιβλιογραφικών εγγραφών FRBR να μεταβιβάζεται σε πολυάριθμες τοπικές βιβλιοθήκες χρησιμοποιώντας μια απλή εφαρμογή διαδικτύου χωρίς την ανταλλαγή ή τον διαμοιρασμό δεδομένων. <http://www.loc.gov/marc/marc-functional-analysis/frbr.html>

Το xISBN είναι μια βιβλιοθήκη δικτυακής υπηρεσίας που προμηθεύει τους Διεθνούς Αριθμούς των Βιβλίων (ISBNs) που σχετίζονται με τα ατομικά έργα που εκπροσωπούνται από την βάση δεδομένων της OCLC. Από τη στιγμή που δίνεται ένα ISBN, παρουσιάζεται μια λίστα σχετικών ISBNs. Οι αναζητήσεις που στέλνονται στην υπηρεσία θα πρέπει να έχουν την μορφή

URLs. Ο χρήστης μπορεί να επιλέξει ανάμεσα σε XML ή σε XHTML μορφή απάντησης.

Για να εφαρμοστεί η αναζήτηση βιβλιογραφικών εγγραφών του μοντέλου FRBR χρησιμοποιώντας την υπηρεσία διαδικτύου xISBN, θα πρέπει πρώτα να προκύψουν κανόνες. Για αυτόν τον λόγο, η ανάπτυξη ενός server xISBN που φορτώνει τους κανόνες όπως και η ανάπτυξη και η διαδικασία αλγόριθμου όπως παρουσιάστηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο θα πρέπει πρώτα να πραγματοποιείται. Ο server xISBN θα πρέπει να ενημερώνεται κατά διαστήματα με τις συσσωρευμένες βιβλιογραφικές εγγραφές σύμφωνα με τον κύκλο ενημερώσεων των βιβλιογραφικών βάσεων δεδομένων. Το ISBN αφαιρείται από τις ενημερωμένες βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων και οι πληροφορίες που αφαιρούνται διατηρούνται σε μορφή XML.

Από την άλλη πλευρά, οι τοπικές βιβλιοθήκες θα πρέπει να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον που μπορεί να επιστρέψει στα άμεσα αρχεία XML έχοντας πρόσβαση στον server xISBN. Οι αξίες των αποτελεσμάτων που παρουσιάζονται από τον server xISBN διαβάζονται από μηχανήμα και είναι άμεσα αρχεία XML. Παρόλα αυτά, οι τοπικές βιβλιοθήκες θα πρέπει να ξανά επεξεργαστούν τα αρχεία που τους δίνει ο server. Στον ηλεκτρονικό δημόσιο κατάλογο (OPAC) των τοπικών βιβλιοθηκών, το ISBN που ανήκει στη βιβλιογραφική εγγραφή που προκύπτει από τον server μπορεί να ταιριάζει με αυτό της δικιάς τους βιβλιοθήκης. Τότε, θα παρουσιαστεί το αποτέλεσμα. Ωστόσο, επειδή είναι πιθανό μια βιβλιοθήκη να κάνει αίτηση σε μια άλλη βιβλιοθήκη για δανεισμό ή αίτηση αγορών για υλικό που δεν υπάρχει στη δική της βιβλιοθήκη, μπορεί να συνδέεται απευθείας με την ιστοσελίδα του συλλογικού καταλόγου ή με την υπηρεσία των Open URL με συνδεδεμένα βιβλιοπωλεία. (Cho, J., 2006, σελ. 4)

- (1) Όταν ένας χρήστης κάνει κλικ στον αριθμό ISBN των λεπτομερών βιβλιογραφικών πληροφοριών που διαθέτει στην οθόνη του δημόσιου ηλεκτρονικού καταλόγου OPAC,
- (2) το URL που συνδέει τον αριθμό ISBN απαιτείται από τον server.
- (3) Τα άμεσα αρχεία XML που περιλαμβάνουν τον αντίστοιχο αριθμό ISBN παρουσιάζονται από τον xISBN server.

- (4) Ο τοπικός δημόσιος ηλεκτρονικός κατάλογος OPAC αφαιρεί τις πληροφορίες ISBN από τα άμεσα αρχεία XML και τα ταυτίζει με το ISBN των βιβλιογραφικών εγγραφών που είναι καταχωρημένες στην τοπική βάση δεδομένων.
- (5) Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την παροχή λεπτομερών πληροφοριών από τις ήδη τυποποιημένες βιβλιογραφικές εγγραφές στο δημόσιο ηλεκτρονικό κατάλογο OPAC.
- (6) Όταν ο χρήστης κάνει κλικ στο κουμπί «επέκτασης»
- (7) τότε διεξάγεται αναζήτηση ISBN στην συλλογική βάση δεδομένων ώστε να βρεθούν σχετικές εγγραφές.
- (8) Παρουσιάζονται σύντομες πληροφορίες που αφορούν βιβλιογραφικά δεδομένα που δεν υπάρχουν σε αυτήν την βιβλιοθήκη αλλά σε ένα συλλογικό κατάλογο.
- (9) Το αίτημα εσωτερικού δανεισμού από άλλη βιβλιοθήκη ολοκληρώνεται.

Για να εφαρμοστεί ο server xISBN στην Κορέα, αρχικά ήταν απαραίτητη η δημιουργία κανόνων για την βάση δεδομένων του συλλογικού καταλόγου. Ωστόσο, κάτι τέτοιο θα απαιτούσε πολύ χρόνο αφού ένας ειδικός οπτικού ελέγχου θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί για επιβεβαίωση. Έτσι, ως εναλλακτική μέθοδο θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί μια μέθοδος που ήδη χρησιμοποιούν οι τοπικές βιβλιοθήκες σε εγκατεστημένους server xISBN σε όλο τον κόσμο. Στην OCLC Worldcat, υπάρχουν σχεδόν 42 εκατομμύρια βιβλιογραφικές εγγραφές. Επίσης, μέσα σε αυτές υπάρχουν 210,000 εγγραφές από την Κορέα. Κατά την χρήση του server OCLC, η ποικιλία χρήσης ξενόγλωσσων βιβλίων, μεταφρασμένων βιβλίων, και άλλων υλικών από την Κορέα μπορεί να είναι περιορισμένος στην βάση δεδομένων της OCLC Worldcat. Ωστόσο, πολύ σύντομα, θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί από το μοντέλο FRBR των βιβλιογραφικών εγγραφών του ηλεκτρονικού δημόσιου καταλόγου OPAC των βιβλιοθηκών της Κορέας. (Bennett, R. et. al., 2003, σελ. 47).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ FRBR

3.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ

Ίσως το πιο παρεξηγημένο κομμάτι του FRBR είναι η σχέση Εκδηλώσεων και Εκφράσεων. Η περαξήγηση αυτή έχει τις ρίζες της από την μεταφορά εστίασης από την πηγή (Εκδήλωση) του μοντέλου καταλογογράφησης MARC στο Έργο του μοντέλου FRBR. Μια Εκδήλωση μπορεί να περιέχει οποιοδήποτε αριθμό Εκφράσεων ενός Έργου – ένα βιβλίο με δοκίμια είναι μια Εκδήλωση, κάθε δοκίμιο είναι μια Έκφραση ενός Έργου. Κανένα από αυτά δεν είναι περισσότερο «σημαντικό» από το άλλο, παρόλα αυτά, μια Εκδήλωση και μια Έκφραση ενός Έργου έχουν διαφορετικές ιδιότητες. Τα Έργα στο μοντέλο FRBR μπορούν να συσχετιστούν με άλλα Έργα, μπορούν αν είναι μέρη άλλων Έργων, να προέρχονται από άλλα Έργα ή να έχουν μια σειρά από σχέσεις με άλλα Έργα. Ένα Έργο που έχει ολοκληρωτική σχέση με άλλα Έργα μπορεί συχνά να εκφραστεί με μια Εκδήλωση στο σύνολο του, για παράδειγμα, ένα βιβλίο με ποιήματα, άτι που αμβλύνει τη σύγχυση. Σε αυτήν την περίπτωση κάθε ποίημα είναι ένα Έργο και η ομαδοποίηση των ποιημάτων σε ένα ενιαίο σύνολο είναι επίσης ένα Έργο, με μια ολοκληρωτική σχέση με κάθε ένα ποίημα. Η δημοσίευση του βιβλίου με τα ποιήματα είναι μια Εκδήλωση, η οποία περικλείει Εκφράσεις του Έργου, που είναι το σύνολο των ποιημάτων αλλά και Εκφράσεις κάθε ποιήματος ξεχωριστά. (Riley, J., 2006)

Αν η πιο παρεξηγημένη πτυχή του μοντέλου FRBR είναι οι πολλαπλές Εκφράσεις σε μια μόνο Εκδήλωση, η πιο αμφιλεγόμενη πτυχή είναι ο ορισμός της οντότητας Έκφραση. Η έκθεση για το μοντέλο FRBR αναφέρει ότι μια αλλαγή στο κείμενο αντιπροσωπεύει μια νέα Έκφραση, ανεξάρτητα από το πόσο μικρή είναι αυτή η αλλαγή. Παρόλα αυτά, η έκθεση συνεχίζει λέγοντας ότι «σε πρακτικό επίπεδο, ο βαθμός στον οποίο έχουν γίνει οι βιβλιογραφικές διακρίσεις μεταξύ ποικίλων Εκφράσεων ενός Έργου θα εξαρτηθεί σε κάποιο βαθμό από τη φύση του ίδιου του Έργου, και από τις προσδοκώμενες ανάγκες των χρηστών.

Αυτή η έλλειψη εντολής είναι το πιο σοβαρό κομμάτι στην έκθεση και έχει οδηγήσει σε μεγάλη συζήτηση. Προφανώς, η αλλαγή σε μία μόνο λέξη σε ένα κείμενο που οδηγεί σε μια νέα Έκφραση δεν μπορεί να λειτουργήσει στο περιβάλλον των βιβλιοθηκών. Η δεύτερη πρόβλεψη της έκθεσης FRBR που εστιάζει στη φύση του Έργου και στις ανάγκες των χρηστών ως παράγοντες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στην απόφαση εάν δημιουργείται μια νέα Έκφραση παρέχει μια διέξοδο σε σχέση με την πρώτη πρόβλεψη, καθώς εξαρτάται από τη γνωστή «κρίση των καταλογογράφων» για να προσδιορισθεί τότε δικαιολογείται μια νέα Έκφραση. Αυτή η ευελιξία έχει οδηγήσει σε βάσεις δεδομένων με υψηλό προφίλ, για παράδειγμα, αν η έκδοση ενός βιβλίου με το σύστημα φραγής των τυφλών αποτελεί ένα νέο Έργο, ή αν μια ταινία που είναι βασισμένη σε ένα μυθιστόρημα είναι μια νέα Έκφραση ή ένα νέο Έργο.

Ενώ οι οντότητες της Ομάδας 1 είναι το πιο πολυσυζητημένο κομμάτι της έκθεσης για το FRBR οι οντότητες της Ομάδας 2 ορίζονται ως υπεύθυνες για το διανοητικό ή καλλιτεχνικό περιεχόμενο, την φυσική παραγωγή και διάδοση ή την υπεράσπιση των οντοτήτων της Ομάδας 1. Η έκθεση FRBR καταγράφει μόνο δύο οντότητες της Ομάδας 2, το Άτομο και το Εταιρικό Σώμα, αν και το συνεπαγόμενο Έργο υποδεικνύει ότι και η Οικογένεια θα έπρεπε να προστεθεί στις οντότητες της Ομάδας 2. Κάθε μια από αυτές τις οντότητες είναι υπεύθυνες για κάθε μια από τις οντότητες της Ομάδας 1, π.χ. ο συγγραφέας είναι ο δημιουργός του Έργου, ο μεταφραστής πραγματοποιεί μια Έκφραση, ένας εκδότης παράγει μια Εκδήλωση και μια βιβλιοθήκη κατέχει ένα Στοιχείο περιεχομένων καταλόγου. Οι οντότητες της Ομάδας 3 ορίζονται ως τα θέματα των Έργων. Σε αυτήν την κατηγορία ανήκει οποιαδήποτε από τις οντότητες των Ομάδων 1 και 2, όπως επίσης και οι επιπρόσθετες οντότητες Σκέψη, Σκοπός, Γεγονός και Τόπος.

Η έκθεση για το FRBR περιλαμβάνει επίσης δυο μέρη, τα οποία έχουν παραμεληθεί αρκετά. Το πρώτο προσθέτει νέα στοιχεία στην σχετική μελέτη στο χώρο των βιβλιοθηκών και της επιστήμης της πληροφορικής και ορίζει τις σχέσεις μεταξύ των οντοτήτων, τόσο αυτές που υποδηλώνονται από τους ορισμούς των οντοτήτων όσο και αυτές που μπορεί να υπάρχουν μεταξύ δυο οντοτήτων της ίδιας μορφής. Το δεύτερο ορίζει τα πρωταρχικά καθήκοντα των χρηστών για τα εθνικά βιβλιογραφικά αρχεία, ορίζει τα λογικά χαρακτηριστικά

και τις λογικές σχέσεις και τα στοιχεία των δεδομένων που είναι αναγκαία για να υποστηρίξουν αυτά τα καθήκοντα. (Tillett, B., 2004, σελ. 7)

3.2 ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ

Το FRBR είναι “μια σύσταση της Διεθνούς Ομοσπονδίας Συνδέσμων και Ιδρυμάτων Βιβλιοθηκών-International Federation of Library Associations and Institutions) του 1998 με στόχο να επανα-δομήσει δεδομένα καταλόγου που θα αντανακλά την θεμελιώδη δομή των πηγών πληροφοριών”. Παρόλο που το FRBR πρόκειται να φέρει τεράστιες αλλαγές στην καταλογογράφηση, αυτές οι αλλαγές θα επηρεάσουν ολόκληρο τον χώρο της βιβλιοθηκονομίας, γιατί θα φέρει επίσης μεγάλες αλλαγές στα ολοκληρωμένα συστήματα βιβλιοθηκονομίας δια-λειτουργικότητα και πρόσβαση σε ψηφιακά αντικείμενα. (Knut H., 2004).

Όπως συμβαίνει συχνά με τις καινοτομίες που αφορούν τις βιβλιοθήκες και την καταλογογράφηση, οι όποιες αλλαγές αποφασίζονται από επιτροπές και οργανισμούς και έπειτα εφαρμόζονται στον χώρο αυτό χωρίς επαρκή δοκιμή και αποδείξεις ώστε να είναι επιτυχημένες. Για παράδειγμα, ο Συνεργατικός Διαδικτυακός Κατάλογος Πηγών- Cooperative Online Resource Catalog, αναπτύχθηκε στα τέλη του '90 και προωθήθηκε ως ο νέος τρόπος μοίρασμα μεταδεδομένων για ψηφιακά δεδομένα. Μετά από κάποια χρόνια τεράστιων προσπαθειών και χρόνου που ξόδεψαν οι καταλογογράφοι και οι βιβλιοθηκονόμοι το σχέδιο απέτυχε. Η βάση δεδομένων δεν υπάρχει πια.

Επιπλέον, ο τομέας αυτός αποθαρρύνει την διαφωνία και αυτοί οι οποίοι αμφισβητούν την αξία ή την αποτελεσματικότητα των νέων προτύπων, πολιτικών και τεχνολογιών έχουν ανεπαρκή φωνή. Η βιβλιοθηκονομία έχει ανάγκη από λιγότερη συμμόρφωση με αξίες ομάδας και περισσότερη αντικειμενική ανάλυση.(Beall, J., 2006, σελ. 15)

Επομένως, υπάρχουν αρκετές πτυχές του FRBR που είναι προβληματικές. Ο αδικαιολόγητος ενθουσιασμός για το μοντέλο, την πολυπλοκότητα και την αμφισημία, η μη δυνατότητα εφαρμογής του στις περισσότερες βιβλιοθήκες, η έλλειψη εγγυημένης επιτυχίας, και ο πιθανός αρνητικός αντίκτυπος που θα

έχει στην μετάδοση των μετά-δεδομένων των βιβλιοθηκών, όλοι αυτοί αποτελούν σημαντικούς λόγους για να ρίξουμε μια δεύτερη ματιά στο FRBR και να επανεξετάσουμε εάν θα έπρεπε να το υιοθετήσουμε χωρίς επιφυλάξεις.

Παρότι το μοντέλο του FRBR έχει μετά δυσκολίας εφαρμοστεί, η επιτυχία του έχει ήδη διακηρυχθεί από πολλούς στην κοινότητα καταλογογράφησης. Αυτός ο αδικαιολόγητος ενθουσιασμός μας υπενθυμίζει τον ενθουσιασμό που ακολούθησε το πρότυπο μετά-δεδομένων Dublin Core (DC) όταν πρωτοεμφανίστηκε. Αυτό το πρότυπο έγινε δεκτό σε μεγάλο βαθμό πριν να αποδειχθεί αποτελεσματικό και σήμερα αυτό το πρότυπο έχει αποτύχει σε μεγάλο βαθμό. Η τεράστια ποσότητα χρόνου, προσπάθειας και πόρων που επενδύθηκαν στην ανάπτυξη και στην κατανεμημένη εφαρμογή του προτύπου DC έχουν σπαταληθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό.

Ένα παράδειγμα αυτής της αποτυχίας είναι η εφαρμογή του DC από την κυβέρνηση του Καναδά. Το DC ήταν το πρωτότυπο μετά-δεδομένων που επιλέχθηκε από τον Καναδά ως το συνιστώμενο πρότυπο για όλες τις ιστοσελίδες της Καναδικής κυβέρνησης. Ωστόσο μια πρόσφατη έκθεση δίνει λεπτομέρειες για το πώς αυτό το πρότυπο έχει αποτύχει. Η έκθεση, που έχει τον τίτλο το Καθεστώς Μετά-δεδομένων στον GC.CA- Metadata Status within the GC.CA Domain) βρήκε ότι “μόνο το 4% των εγγράφων στο gc.ca μπορεί να συμμορφωθεί πλήρως με τα πρότυπα και τα σχέδια που έχουν καθοριστεί από τη διαχείριση των μετά-δεδομένων”.

Θα αποδειχθεί το FRBR μια αποτυχία όπως το DC; Άλλο ένα κοινό στοιχείο του FRBR με την ανάπτυξη του DC είναι η άχρηστη δραστηριότητα, αυτή που λέμε ως “η ανάπτυξη προτύπων σε εξωτικές τοποθεσίες”. Αυτό λειτουργεί ως εξής: αφότου ένα νέο πρότυπο προτείνεται, οι υπάλληλοι μεγάλων οργανισμών οργανώνουν συναντήσεις σε μακρινές εξωτικές τοποθεσίες μια φορά το χρόνο. Χρειάζονται τουλάχιστον πέντε χρόνια για να αναπτυχθεί ένα πρότυπο, έτσι οι συμμετέχοντες παίρνουν τουλάχιστον πέντε περιόδους διακοπών, πληρωμένες από την εταιρία στη διάρκεια αυτών των χρόνων. Τα αποτελέσματα δικτύου είναι ότι η ανάπτυξη προτύπων περιορίζεται στους οργανισμούς που έχουν επαρκείς πόρους για να στείλουν υπαλλήλους σε ξένες χώρες κάθε χρόνο, επομένως τα πρότυπα αναπτύσσονται αργά και δημιουργούνται έξω από τη Βόρεια Αμερική, εκεί

όπου εργάζονται οι πιο πιθανοί υλοποιητές και χρήστες των προτύπων. Αυτό είναι που συνέβη και με το FRBR. Δημιουργήθηκε έξω από τη Βόρεια Αμερική. Η ανάπτυξη του πραγματοποιήθηκε σε ένα κενό, το οποίο στερείτο αρκετά από εισροές επαγγελματιών.

Αυτό είναι επίσης προφανές στην επαγγελματική βιβλιογραφία. Παρά το γεγονός ότι το FRBR δεν έχει αποδειχθεί επιτυχημένο, η βιβλιογραφία το αντιμετωπίζει ως μια τεράστια επιτυχία. Ολόκληρα δημοσιεύματα έχουν αφιερωθεί στο FRBR ως κεντρικά θέματα. Είναι σαν μια φαρμακευτική εταιρία να ανακάλυψε ένα νέο φάρμακο και οι γιατροί να γράφουν άρθρα δοξάζοντας το πριν καν α έχει αποδειχθεί αν είναι ασφαλές και αποτελεσματικό. Αυτός ο ενθουσιασμός για το FRBR είναι πρόωρος. (Riley, J., 2006)

1. Σύγχυση και αμφισημία

Σε μια εποχή που η καταλογογράφηση δέχεται πίεση για να εκσυγχρονιστεί και να απλοποιηθεί περισσότερο, το FRBR αντιπροσωπεύει μια σημαντική πολυπλοκότητα. Κάποιοι από τους όρους που χρησιμοποιεί όπως “εκδήλωση”, “έργο”, “οντότητες” και “έκφραση” είναι κενοί και υπέρθετοι. Αυτή η κενότητα θα οδηγήσει πιθανόν σε πολλά λανθασμένα δεδομένα μετά τη εφαρμογή του, καθώς πολλοί θα μπερδευτούν για το τι συνιστά το έργο και η εκδήλωση. Για παράδειγμα, μια αλλαγή στους αριθμούς σειράς αντιπροσωπεύει ένα διαφορετικό έργο ή μια διαφορετική έκφραση; Είναι μια αύξουσα σειρά ένα έργο ή είναι τα άρθρα έργων με αύξουσα σειρά ένα έργο;

Η εφαρμογή του FRBR θα απαιτήσει αρκετή εκπαίδευση και επαναπρογραμματισμού. Επιπλέον, οι μικροπωλητές ολοκληρωμένων συστημάτων βιβλιοθηκών σίγουρα ενδιαφέρονται για το FRBR, επειδή σημαίνει για αυτούς πρόσθετο εισόδημα επειδή θα μπορούν να χρεώνουν παραπάνω για το FRBR. Είναι ξεκάθαρο ότι μια από τις λειτουργικές προϋποθέσεις είναι ότι μπορούν να κατανοηθούν εύκολα και να εφαρμοστούν. Δεν είναι ξεκάθαρο αν το FRBR ανταποκρίνεται σε αυτό το πρότυπο.

2. Αρμόζει κυρίως σε μεγάλες βιβλιοθήκες

Άλλο ένα παραμελημένο πρόβλημα του FRBR είναι ότι αρμόζει και ωφελεί κυρίως τις βιβλιοθήκες που έχουν μεγάλες συλλογές, ωστόσο, οι αλλαγές στα πρότυπα θα απαιτήσουν επιπρόσθετη προσπάθεια από τις περισσότερες βιβλιοθήκες. Σύμφωνα με το Ίδρυμα Υπηρεσιών Μουσείων και Βιβλιοθηκών, υπάρχουν 122.000 βιβλιοθήκες στις ΗΠΑ. Ένα κοινό παράδειγμα χρησιμοποιείται για να δείξει ότι το FRBR είναι το Hamlet του Shakespeare. Οι βιβλιοθήκες μπορούν να έχουν διαφορετικές εκδηλώσεις αυτού του έργου, όπως ένα βιβλίο, ένα βίντεο, ένα ακουστικό βιβλίο, κ.λ.π. πιθανώς όμως οι περισσότερες από αυτές τις 122.000 βιβλιοθήκες δεν έχουν καν ούτε ένα αντίγραφο του Hamlet, και ακόμα λιγότερες κατέχουν ίσως περισσότερες από μια εκδηλώσεις του. Το ίδιο είναι πιθανόν για τα περισσότερα έργα: το συγκλονιστικό είναι ότι οι περισσότερες βιβλιοθήκες έχουν μόνο μια εκδήλωση κάθε έργου. Τα πρότυπα καταλογογράφησης, παρόλα αυτά, θα απαιτήσουν επιπρόσθετη δουλειά από κάθε βιβλιοθήκη που κατέχει ακόμα και ένα αντίγραφο του Hamlet ή οποιουδήποτε άλλου τίτλου, επειδή τα νέα πρότυπα θα απαιτήσουν ξεχωριστά αρχεία σε κάθε ένα από τα επίπεδα του έργου, της εκδήλωσης και του στοιχείου περιεχομένων του καταλόγου.

3. Προβλήματα με τη δια-λειτουργικότητα

Αυτά τα πολλαπλά αρχεία για ένα βιβλίο ή ψηφιακό αντικείμενο μπορεί να προκαλέσει επίσης προβλήματα με την δια-λειτουργικότητα των αρχείων MARC. Με το FRBR τα στοιχεία περιεχομένων που φυλάσσονται σε μια βιβλιοθήκη θα αντιπροσωπεύονται από τρία αρχεία στον κατάλογο της βιβλιοθήκης-κάθε ένα για το έργο, την εκδήλωση και το στοιχείο περιεχομένων- στη θέση του ενός αρχείου που υπάρχει τώρα. Αυτή η προσέγγιση με τη χρήση πολλαπλών αρχείων θα έχει σαφώς μια επίδραση στην κοινή χρήση ή στη συλλογή των δεδομένων MARC. Η μεταφορά των δεδομένων MARC σήμερα βασίζεται στο μοναδικό μοντέλο αρχείων: υπάρχει ένα μοναδικό αρχείο για κάθε έργο. Τα επιπρόσθετα αρχεία που θα απαιτήσει το FRBR θα κάνει πιο περίπλοκη την κοινή χρήση των δεδομένων των βιβλιοθηκών, ένα πρόβλημα που θα επηρεάσει σε μεγαλύτερο βαθμό τα αρχεία για τα ψηφιακά αντικείμενα, τα οποία έχουν συνήθως κοινή χρήση και κοινή συλλογή.

4. Δεν είναι αποδεδειγμένο ότι το FRBR είναι αναγκαίο

Η δικαιολογία για το γιατί χρειαζόμαστε το FRBR είναι ανεπαρκής. Δεν έχει ποτέ εξηγηθεί επαρκώς γιατί αυτό το νέο μοντέλο είναι χρήσιμο. Το σύγχρονο μοντέλο βιβλιογραφικών αρχείων είναι περισσότερο επαρκές στο να αντιπροσωπεύει τα υπάρχοντα των βιβλιοθηκών στο επίπεδο του έργου, της έκφρασης και του στοιχείου περιεχομένων. Οι απαιτούμενες αλλαγές που απαιτεί το FRBR στα συστήματα βιβλιοθηκών, στις πρακτικές καταλογογράφησης και στους ανθρώπινους πόρους δεν δικαιολογούνται. (Beall, J., 2006, σελ. 15-16)

3.3 ΑΝΙΚΤΥΠΟΣ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΣΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΕΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΓΡΑΦΗΣΗΣ

Σήμερα το FRBR παρέχει μια δυνατότητα επανεξέτασης των κανόνων καταλογογράφησης μας και τις αρχές της. Η Κοινή Οργανωτική Επιτροπή για την Αναθεώρηση των Αγγλο-Αμερικανικών Κανόνων Καταλογογράφησης (JSC) χρησιμοποιεί το FRBR όχι μόνο για να αναβαθμίσει την ορολογία αλλά επίσης για να επανεξετάσει και ευελπίστως να βελτιώσει τις παραδοσιακές συσκευές σύνδεσης ομοιόμορφων τίτλων υπό το φως του FRBR. Πιθανόν, ένα παράθεμα που να αφορά την έκφραση ή ένα παράθεμα που να αφορά το έργο μπορούν να παρέχουν μια βελτιωμένη μετενσάρκωση των παραδοσιακών ομοιόμορφων τίτλων που θα μπορούσαν να προσφέρουν περισσότερες δυνατότητες παράθεσης και διαφοροποίησης από ότι οι σύγχρονοι ομοιόμορφοι τίτλοι. Άλλες επαγγελματικές οργανώσεις όπως οι IAML, IFLA, ALA, κ.λ.π. πρόκειται να δεσμευθούν σε αυτήν την επανεξέταση.

Η Κοινή Οργανωτική Επιτροπή για την Αναθεώρηση των Αγγλο-Αμερικανικών Κανόνων Καταλογογράφησης (JSC) μελετά επίσης τους τρόπους έκφρασης του FRBR και κάποια από τα χαρακτηριστικά των εκδηλώσεων με στόχο να αναθεωρήσει τους GMD (γενικοί προσδιοριστικοί παράγοντες υλικού). Τα συστήματα online παρουσιάζουν δυνατότητες (όπως τις εικόνες που χρησιμοποιούνται σήμερα σε κάποια συστήματα) οι οποίες

μπορούν να αξιολογηθούν ως ένα επιπλέον μέσο για την μεταφορά πληροφοριών σχετικών με τον τρόπο έκφρασης και τον τύπο του φορέα ή του διαθέσιμου χώρου αποθήκευσης , αντικαθιστώντας τους GMD όπως τους ξέρουμε σήμερα με μια συσκευή που ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες του χρήστη. (Tillett, B., 2004, σελ. 6).

Το FRBR ξεπερνάει ακόμα και το AACR. Η Διεθνής Συνάντηση Εμπειρογνώμων του IFLA (Διεθνής Ομοσπονδία Συνδέσμων και Ιδρυμάτων Βιβλιοθηκών-International Federation of Library Associations and Institutions) για τον Παγκόσμιο Κανονισμό Καταλογογράφησης (IME ICC), στις 28-30 Ιουλίου του 2003 στην Φρανκφούρτη παρείχε μια δυνατότητα επανεξέτασης τις Αρχές του Παρισιού του 1961 υπό το φως του FRBR και του σύγχρονου διαδικτυακού περιβάλλοντος.

Η αρχική μελέτη του OCLC για το FRBR σε σχέση με την βάση δεδομένων του τελευταίου, το WorldCat με τα 40 εκατομμύρια αρχεία έχει δείξει ότι πάνω από το 80% αυτών των αρχείων αντανakλούν μια εκδήλωση ανά έργο. Αυτό θα μπορούσε να ερμηνευθεί ότι σημαίνει ότι θα μπορούσαμε να αφήσουμε τα τοπικά συστήματα να δημιουργήσουν αυτόματα αρχεία αρχών βασισμένα στις επικεφαλίδες που δημιουργούμε σύμφωνα με τους κανόνες καταλογογράφησης όταν λαμβάνουμε το πρώτο έργο ενός δημιουργού. Θα χρειαζόταν εντατική δουλειά μόνο για το 20% των στοιχείων περιεχομένων του καταλόγου, μόλις λαμβάναμε την δεύτερη ή τρίτη εκδήλωση (όπως έχει προταθεί από την Jennifer Younger αρκετά χρόνια πριν. Το πιο ενδιαφέρον είναι ακόμα ότι θα μπορούσαμε να παρέχουμε θεματικές επικεφαλίδες και κατηγοριοποίηση στο αρχείο αρχών για το έργο, παρά για κάθε βιβλιογραφικό αρχείο ή κάθε εκδήλωση. Τα βιβλιογραφικά μας αρχεία σήμερα αντανakλούν τυπικά συγκεκριμένες εκδηλώσεις. (Bennett, R. et. al. 2003, σελ. 57).

Παρομοίως, θα μπορούσαμε να συνδέσουμε τα αρχεία αρχών για άτομα και εταιρικά σώματα με το σχετικό “έργο” του αρχείου αρχών όταν υπάρχει μια σχέση “δημιουργού” στο έργο του αρχείου αρχών. Τα αρχεία αρχών για τις “εκφράσεις” θα μπορούσαν επίσης να συνδεθούν με το άτομο ή το εταιρικό σώμα του αρχείου αρχών σε μια σχέση που δείχνει από ποιόν “πραγματοποιείται”. Αυτές οι σχέσεις θα μπορούσαν αν χρησιμοποιηθούν για το σύστημα ώστε να εγκαταστήσει την μορφή παράθεσης για το έργο και

σχετικές εκφράσεις που μπορούν τότε να χρησιμοποιηθούν ως τη συνδετική συσκευή για παράθεση και πλοήγηση. Τα νέα μοντέλα των βιβλιογραφικών δομών θα μπορούσαν να εξελιχθούν ώστε να ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες των χρηστών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το 1990 στην Στοκχόλμη άρχισαν οι συζητήσεις για την ελαχιστοποίηση του κόστους δημιουργίας καταλόγου και την αναθεώρηση των εργαλείων που χρησιμοποιούνται για τον βιβλιογραφικό έλεγχο σε ένα συνέδριο, που χρηματοδοτήθηκε από την IFLA (Διεθνή Ομοσπονδία Των Ενώσεων Βιβλιοθηκών) του Τομέα Βιβλιογραφικού Ελέγχου. Οι λόγοι που οδήγησαν σε μια τέτοια πρωτοβουλία είχαν να κάνουν με το γενικό πλαίσιο λειτουργίας των μοντέλων καταλογογράφησης μέχρι εκείνη τη στιγμή και με τις νέες ανάγκες της εποχής. Παρουσιάστηκε η ανάγκη να διευκολύνουν τις ανάγκες αναζήτησης των χρηστών, ένα σύνολο μέσων, εφαρμογών και λειτουργιών. Επίσης, προβλήθηκε η αναγκαιότητα του καθορισμού των λειτουργιών που θα πρέπει να παρουσιάζουν οι βιβλιογραφικές εγγραφές. Από αυτές τις ανάγκες, ξεκίνησε η αναθεώρηση των λειτουργικών απαιτήσεων της δημιουργίας καταλόγου. Αποτέλεσμα αυτής της αναθεώρησης ήταν η ανάπτυξη του συστήματος των βιβλιογραφικών εγγραφών (FRBR). Οι βιβλιογραφικές εγγραφές (FRBR) θεωρήθηκε ένα νέο εννοιολογικό μοντέλο που συνδύαζε αναθεωρήσει του ήδη υπάρχων εκείνη της χρονική στιγμή συστήματος καταλόγου με νέες αντιλήψεις του συστήματος καταλόγου.

Το μοντέλο FRBR περιέχει οντότητες και σχέσεις οντοτήτων. Οι οντότητες αυτές χωρίζονται σε τρεις ομάδες. Οι οντότητες της Ομάδας 1 αντιπροσωπεύουν τα προϊόντα διανοητικής ή καλλιτεχνικής εργασίας που ονομάζονται ή περιγράφονται στα βιβλιογραφικά αρχεία. Οι οντότητες αυτές της είναι το Έργο, η Έκφραση, η Εκδήλωση και το Στοιχείο περιεχομένων καταλόγου.

Ένα Έργο είναι μια αφηρημένη έννοια, η «ιδέα» ενός πράγματος, πριν δεσμευθεί με κάποια μορφή. Μια Έκφραση είναι αυτή η δέσμευση, οποία μετατρέπει μια ιδέα σε μια περιγραφή, όπως λέξεις, μουσικές νότες, αν και

αυτή η δέσμευση είναι και πάλι εννοιολογική και όχι φυσική. Μια Εκδήλωση είναι ένα σύνολο φυσικών αντικειμένων που περικλείει Εκφράσεις των Έργων. Τέλος, ένα Στοιχείο περιεχομένων καταλόγου είναι ένα ξεχωριστό αντίγραφο μιας Εκδήλωσης και είναι είτε ένα φυσικό αντικείμενο είτε ένα αντίγραφο ενός αρχείου.

Η Ομάδα 2 σχετίζεται με την υπευθυνότητα παραγωγής, διανομής και διαχείρισης των διανοητικών και καλλιτεχνικών δημιουργιών. Αυτή η ομάδα αποτελείται από άτομα και εταιρικά σώματα. Τα άτομα είναι πρόσωπα που συνδέονται με την δημιουργία, πραγματοποίηση και διανομή του έργου (που περιλαμβάνει τους συγγραφείς, συνθέτες, καλλιτέχνες, εκδότες και μεταφραστές). Τα εταιρικά σώματα αποτελούνται από άτομα.

Η Ομάδα 3 αφορά τα αντικείμενα των διανοητικών και καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων, και περιλαμβάνει την έννοια, το υποκείμενο, το γεγονός και τον τόπο, καθώς κάθε υποκείμενο έχει ξεχωριστό θέμα (IFLA, 1988). Η Ομάδα 2 και η Ομάδα 3, που περιέχουν λεπτομερείς περιγραφές των χαρακτηριστικών που καθορίστηκαν από την Ομάδα 1, θεωρούνται οι ομάδες με τις οποίες θα πρέπει να λειτουργεί ο τομέας της αρχής ελέγχου.

Το μοντέλο FRBR αναφέρεται επιπλέον και σε κάποια «καθήκοντα χρηστών». Τα καθήκοντα αυτά είναι Βρίσκω, Διαλέγω, και Αποκτώ.

Σε σχέση με τις περιπτώσιακές μελέτες που αναλύθηκαν παραπάνω μπορεί να φτάσει κανείς στα εξής συμπεράσματα (Journal of Documentation, 2004, σελ. 133):

1. Το πρότυπο χρήσης του μοντέλου FRBR μπορεί να γενικευθεί σε τέσσερα είδη. Το πρώτο είναι να υιοθετηθεί ένα πρότυπο μεταδεδομένων που να εξετάζει το μοντέλο FRBR και να προσφέρει συμβουλές, όπως στην περίπτωση του MARC 21. Δεύτερον, το μοντέλο FRBR έχει χρησιμοποιηθεί για την ανάπτυξη συστήματος με στόχο να εξετάζει την επιτευξιμότητα, όπως το πείραμα OCLC. Τρίτον, το μοντέλο FRBR έχει εφαρμοστεί ως ένα πλαίσιο δημιουργίας δεδομένων με στόχο να αναλύσει τη σχέση των βιβλιογραφικών αρχείων για να παρέχει συμβουλές στην καταλογογράφηση, όπως η περίπτωση που διεξήγαγε ο Murtomaa. Τέλος, το μοντέλο FRBR έχει εφαρμοστεί ως βάση σχεδιασμού ενός προτύπου μεταδεδομένων με

ειδικό σκοπό, όπως τα οπτικοακουστικά ψηφιακά υλικά και τα πνευματικά δικαιώματα και η περίπτωση συμπεριλαμβάνει το Σχέδιο ECHO, το Σχέδιο INDECS και την αρχιτεκτονική DRM του Iannella.

2. Παρόλα αυτά, είναι χρήσιμο να υιοθετήσουμε το μοντέλο FRBR ως ένα βασικό μοντέλο του πλαισίου μεταδεδομένων για διαφορετικούς σκοπούς και να διευκρινίσουμε τη σχέση μεταξύ διαφόρων οντοτήτων, όπως το άτομο, το γεγονός, ο χρόνος, ο τόπος και τα χαρακτηριστικά αντικειμένου.

Ακολούθησε μια παρουσίαση της εφαρμογής του μοντέλου FRBR στις βιβλιοθήκες της Κορέας όπου συμπεραίνει κανείς ότι η OCLC ανέπτυξε ένα μεσοδιάστημα αναζήτησης που αυτόματα συγκεντρώνει σχετικές μεταξύ τους βιβλιογραφικές εγγραφές. Ακόμα και σήμερα, όταν ο καθιερωμένος έλεγχος δεν εφαρμόζεται σωστά όπως στις βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων της Κορέας, είναι αδύνατον να δημιουργηθούν βιβλιογραφικές εγγραφές FRBR χρησιμοποιώντας τον αυτόματο μηχανισμό. Θα πρέπει να διεξαχθεί ένας οπτικός έλεγχος, που απαιτεί πολύ χρόνο και έχει μεγάλο κόστος. Για αυτόν τον λόγο, είναι προτιμότερο να επικεντρώνεται το ενδιαφέρον σε μεγάλης κλίμακας βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων όπως για παράδειγμα τους συλλογικούς καταλόγους και τις τοπικές βιβλιοθήκες σε όλη τη χώρα ώστε να μπορούν να μεταβιβάζουν και να μοιράζονται τις πληροφορίες τους.

Η υπηρεσία xISBN δίνει τη δυνατότητα σε πολυάριθμες τοπικές βιβλιοθήκες να μοιράζονται τις βιβλιογραφικές εγγραφές FRBR χρησιμοποιώντας μόνο μια απλή εφαρμογή διαδικτύου. Χρησιμοποιώντας αυτήν την εφαρμογή, η αναζήτηση βιβλιογραφικών εγγραφών FRBR μπορεί να γίνει πολύ εύκολη για τις τοπικές βιβλιοθήκες. Για να μπορέσει να εφαρμοστεί ο εθνικός xISBN server, οι κανόνες των βιβλιογραφικών εγγραφών FRBR θα πρέπει να βασίζονται στη μεγαλύτερη εθνική βιβλιογραφική κλίμακα βάση δεδομένων από την οποία και εξάγονται.

Η εφαρμογή του μοντέλου FRBR προκάλεσε αρκετές αντιδράσεις και κριτικές. Αυτές αναφέρονται στην πολυπλοκότητα του μοντέλου αυτού, των οντοτήτων και των σχέσεων τους στα πλαίσια κατανόησης και αποτελεσματικής εφαρμογής του μοντέλου. Κάποιοι υποστηρίζουν ότι το μοντέλο αυτό ανταποκρίνεται περισσότερο στις ανάγκες μεγάλων

βιβλιοθηκών και ότι εμφανίζει προβλήματα δια-λειτουργικότητας με αρχεία MARC.

Οι κριτικές συνοψίζονται στη θέση σύμφωνα με την οποία το FRBR δεν πρέπει να εισέλθει στον κόσμο καταλογογράφησης μέχρι να αποδειχθεί επιτυχές ως μοντέλο οργάνωσης πληροφοριακών πηγών. Οι βιβλιοθήκες δεν μπορούν να αντέξουν άλλη μια καινοτομία, η οποία απαιτεί άφθονους πόρους, και η οποία μετά να αποτύχει. Όταν η αντικειμενική έρευνα και οι εκτεταμένες τελικές δοκιμές δείξουν ότι το FRBR είναι επιτυχημένο, τότε μπορεί να υιοθετηθεί. (Beall, J., 2006, σελ. 16)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Tillett, B., (2004). *“What is FRBR, A conceptual model for the bibliographic universe”*, Library of Congress Cataloging Distribution Service.
- München, K.G.S., (1998) *“Functional Requirements for Bibliographic Records, IFLA Study Group on the Functional Requirements for Bibliographic Records Approved by the Standing Committee of the IFLA Section on Cataloguing, Final Report”*, Vol. 19.
- Journal of Documentation, (2004). *Μια πρακτική μεταδεδομένων του μοντέλου FRBR του IFLA: Περιπτωσιακή μελέτη για το Εθνικό Μουσείο στο Ταϊπέι*, Vol. 60 (2), σελ. 128-133.
- Beall, J., (2006) *“Some reservations about FRBR”*, Library Hi Tech News, n. 2 , σελ. 15-16.
- Riley, J., (2006). *“FRBR”*, <http://techessence.info/frbr>.
- O'Neill, Edward T., (2004). *“Functional Requirements for Bibliographic Records: OCLC's Experience Identifying and Using Works”*.
- Knut H., (2004). *“Using FRBR”*, <http://library.cern.ch/HEPLW/10/papers/1/>.
- Denton, W.,(2003). *“FRBR and Fundamental Cataloguing Rules”*.
- <http://www.ifla.org/VII/s13/frbr/frbr.htm>
- <http://www.loc.gov/cds/downloads/FRBR.PDF>
- MARC and FRBR: <http://www.loc.gov/marc/marc-functional-analysis/frbr.html>

- Bennett, R. et. al. (2003). "The concept of a work in WorldCat: an application of FRBR" *Library Collections Acquisitions & Technical Services* 27, 45-59.
- Bowen, J. (2005). "FRBR: Coming Soon to Your Library?" *Library Resources & Technical Services* 49, no. 3, pp.175-188.
- [Presentations from FRBR in 21st century catalogues: an invitational workshop](#): May 2-4, 2005, Dublin, Ohio.
- Hickey, T., O'Neill, E. & Toves, J. (2002). "[Experiments With the IFLA Functional Requirements for Bibliographic Records \(FRBR\)](#)" *D-Lib Magazine* 8, no. 9.
- LeBoeuf, P (ed.) (2005). [Functional requirements for bibliographic records \(FRBR\): hype or cure-all?](#) Binghamton, NY : Haworth Information Press.
- Yee, M. (2005) "[FRBRization: a Method for Turning Online Public Finding Lists into Online Public Catalogs](#)" *Information Technology and Libraries*, vol. 24, no. 3, pp. 77-95.
- Cho, J., (2006) "[A Study on the Application Method of the Functional Requirements for Bibliographic Records \(FRBR\) to the Online Public Access Catalog \(OPAC\) in Korean libraries](#)", (Library Collections, Acquisitions, and Technical Services, Vol. 30 (3-4)
- Delsey, T., (2002). "*Functional Analysis of the MARC 21 Bibliographic and Holdings Formats*", Library of Congress
- Bearman, D., (1999), "*A Common Model to Support Interoperable Metadata*", D-Lib Magazine, Vol. 5 (1)
- Iannella, R. (2001). "*ODRL: The open digital rights language initiative*". <http://odrl.net/>.

